

Tanulmány a fémipari vállalkozások és szakképzési centrumokkal folytatott mélyinterjúk alapján

GINOP-5.3.5-18-2020-00165

„A munkaerőigények és készségek előrejelzése a fémiparban”

2022

SZÉCHENYI 



MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap



BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Tartalom

I. Bevezető	2
II. Vezetői összefoglaló	3
III. A fémipari vállalkozások általános helyzetképe.....	5
IV. A fémipari vállalkozások munkaerő-piaci helyzetképe	15
V. A fémipari vállalkozások technológiai helyzetképe.....	26
VI. A szakképzési centrumok általános helyzetképe	33
VII. A szakképzési centrumok munkaerő-piaci helyzetképe.....	41
VIII. A szakképzési centrumok kompetencia helyzetképe	56

I. Bevezető

Jelen tanulmány a GINOP-5.3.5-18-2020-00165 azonosítószámú, „A munkaerőigények és készségek előrejelzése a fémiparban” című projekt keretében készült. A projekt célja, hogy az ágazat munkaerő-piaci kihívásainak kezelését célzó megoldási javaslatokat dolgozzon ki. Ennek érdekében jelen tanulmány olyan megállapításokat kíván tenni, melyek az ágazatban tapasztalható kihívásokat feltárja a projekt keretében megvalósított mélyinterjú sorozat tapasztalataiból.

A mélyinterjú lebonyolítására és az adatfelvételre 2021. májusa és decembere között került sor, melynek keretében 60 db, a fémipari ágazatban működő vállalkozást, valamint további 40, az ágazat számára szakmai képzések útján utánpótlást biztosító közép fokú oktatási intézmény került megkérdezésre. A mélyinterjú során kvalitatív és kvantitatív módszertani eszközök is alkalmazásra kerültek. A mélyinterjú keretében alkalmazott módszertani eszközök négy szempont vizsgálatát kívánták biztosítani, melyek mind a részt vevő vállalkozások, és szakképzési centrumok tagintézményeivel kapcsolatban hasonló területeket érintettek. A kérdések a megkérdezettek általános helyzetképét, munkaerő-piaci helyzetképét, technológiai helyzetképét, valamint az ágazat számára releváns kompetenciákkal kapcsolatos kérdéseket takartak.

A mélyinterjú sorozatban alkalmazott kérdéssor azonban a megkérdezettek között bizonyos szempontból eltérő kérdéseket rejtett: míg a vállalkozások részéről elsősorban meglévő munkavállalók kompetenciáival, illetve a vállalkozás szervezeti kultúrájával kapcsolatos szempontok kerültek megvitatásra, az oktatási intézmények tanulóik készségeivel, illetve az oktatás során alkalmazott módszerekről kerültek megkérdezésre. A vállalkozásokat és oktatási intézményeket érintő kérdések célja az volt, hogy a projekt kedvezményezettje átfogó képet kapjon az ágazatban érzékelhető munkaerő-piaci folyamatokról, illetve az egyes szervezetek egymásra gyakorolt hatásairól. Mind a megkérdezett vállalkozások, mind pedig az oktatási intézmények számára feltett, technológiai helyzetképüket érintő kérdések azonos tartalommal rendelkeztek.

A következőkben a mélyinterjú sorozat legfontosabb megállapításai kerülnek összefoglalásra.

II. Vezetői összefoglaló

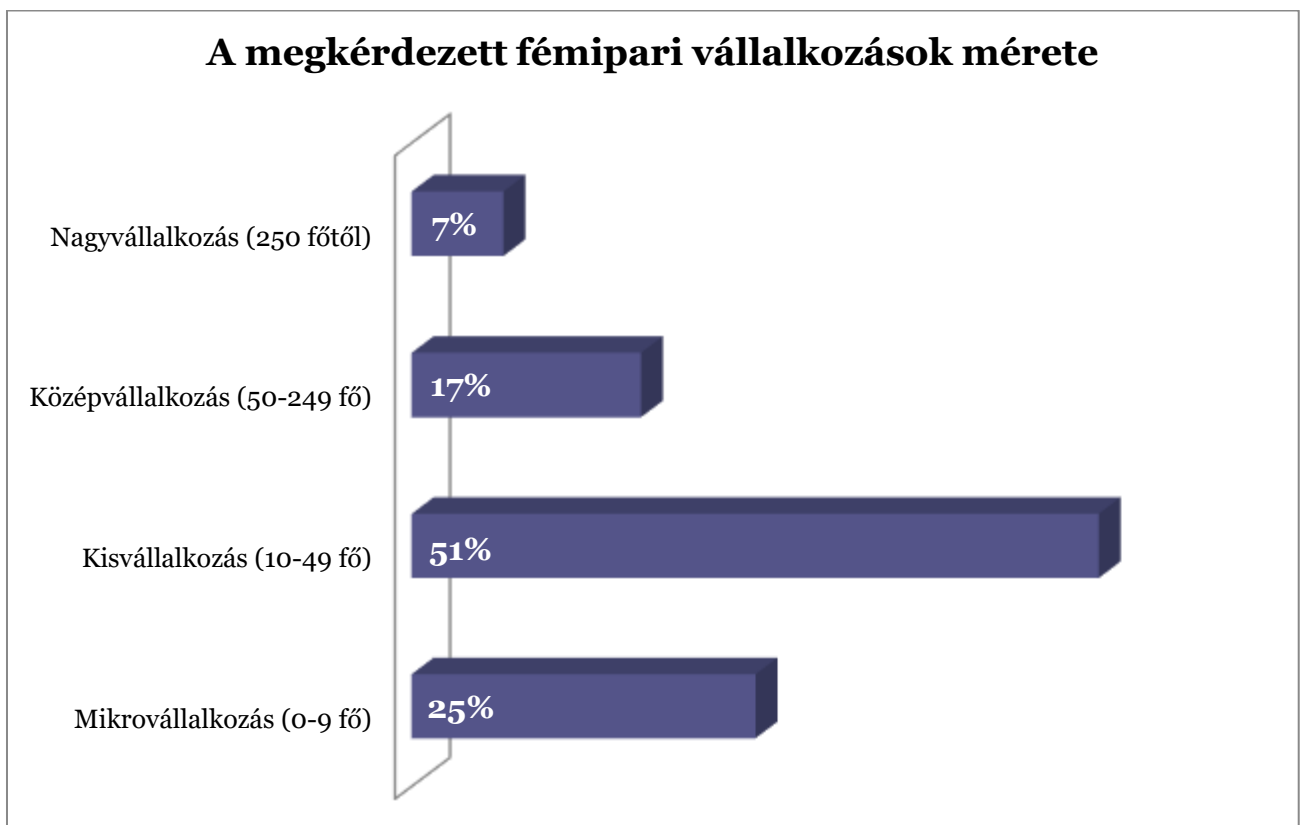
A mélyinterjúk központjában a munkaerőigények és készségek előrejelzése állt. A vizsgálat fókuszában álló szempontok alapján a következő megállapítások tehetők:

- ❖ A vállalkozások munkaerő-piaci helyzetképével kapcsolatban a legfontosabb megállapítás, hogy jelentős többségük folyamatosan fennálló munkaerőhiánnyal küzd. A megkérdezettek többsége több munkakör tekintetében is munkaerőhiánnyal rendelkezik, de több olyan vállalkozás is részt vett a mélyinterjú sorozatban, amelynél bár tapasztalható munkaerőhiány, az kizárólag egy munkakörhöz köthető. A legjellemzőbb betöltetlen munkakörök a következők: CNC forgácsoló és gépkezelő, hegesztő, lakatos, valamint általános szakmunkás, betanított segédmunkás. Visszatérő hiányszakmának számít azonban ezeken kívül a szerszámkészítő, a szerelő, és a gépkezelő.
- ❖ Az oktatási intézmények tapasztalatai nagyon hasonlóak a vállalkozásoknál betöltetlen munkakörökkel kapcsolatban. A tanulók jelentkezési hajlandósága, valamint a meglévő tanulók lemorzsolódási aránya a következő szakmai képzések esetén jellemző: lakatos, gépész, hegesztő. Ezeken kívül továbbá a szerszámkészítő és mechatronikai technikus képzések esetében nem elégséges a tanulók létszáma az oktatási intézmények megítélése szerint.
- ❖ A munkaerő és utánpótlás megítélése kapcsán a megkérdezett vállalkozások és oktatási intézmények meglehetősen eltérő tapasztalatokkal rendelkeznek. Míg a vállalkozások jelentős része úgy látja, hogy a számára releváns szakmai képzések esetében nem megfelelő az oktatás, addig a megkérdezett oktatási intézmények az ágazati munkaerő-piaci igényeknek megfelelőnek ítélik a szakképzésben zajló készségfejlesztést és oktatást.
- ❖ Fontos kiemelni, hogy a megkérdezett vállalkozások jelentős része nem áll kapcsolatban oktatási intézménnyel, és többen közülük is csak időszakos kapcsolatokat ápolnak a szakképzési centrumokkal. Az együttműködést elősegítendő mind a megkérdezett vállalkozások, mind pedig az oktatási intézmények egyetértenek abban, hogy a jogszabályi környezet kiszámíthatóságára és az adminisztrációs terhek csökkentésére, valamint a bérek rendezésére lenne szükség az ágazatban, különösen a tanulói és gyakornoki szerződések vonatkozásában.

- ❖ Az ilyen jellegű ágazati együttműködések elősegítése érdekében a szakmai szervezetek szerepe jelentős lehet, ugyanis mind a megkérdezett vállalkozások, mind pedig az interjú sorozatban részt vevő oktatási intézmények alacsony arányban rendelkeznek kapcsolatokkal a különböző érdekképviselői szervezetekkel. Ugyanakkor a szakmai szervezetekkel (pl. kamarák) történő együttműködés kialakításához az oktatási intézmények feltételekkel járulnának csak hozzá. Az ilyen fajta együttműködések kialakításához tehát elsősorban a szakmai szervezetek irányából lenne számukra kívánatos a kapcsolatfelvétel.
- ❖ Az ágazat számára fontos kompetenciaterületek a megkérdezett vállalkozások szerint elsősorban a hiányszakmákhoz szükséges készségek, amelyek a CNC forgácsoló és gépkezelő, a hegesztő, és a (szerkezet)lakatos szakmákhoz kapcsolódnak, valamint általánosságban fejlesztendő kompetenciaként nevezték meg a gépkezelésekhez szükséges digitális készségeket, illetve az általános kulcskompetenciákat, különösen a matematikai készségeket. Mindezekon kívül a különböző soft skillek közül a vállalkozások számára elsősorban a motiváció, az együttműködés, a kommunikáció és a problémamegoldás lenne fontos az utánpótlásuk vonatkozásában. Mindezen készségeket a megkérdezett oktatási intézmények úgy ítélik meg, megfelelően fejlesztik, azonban a kérdés megítélése e tekintetben is jelentős eltérést mutat a vállalkozások és oktatási intézmények között.

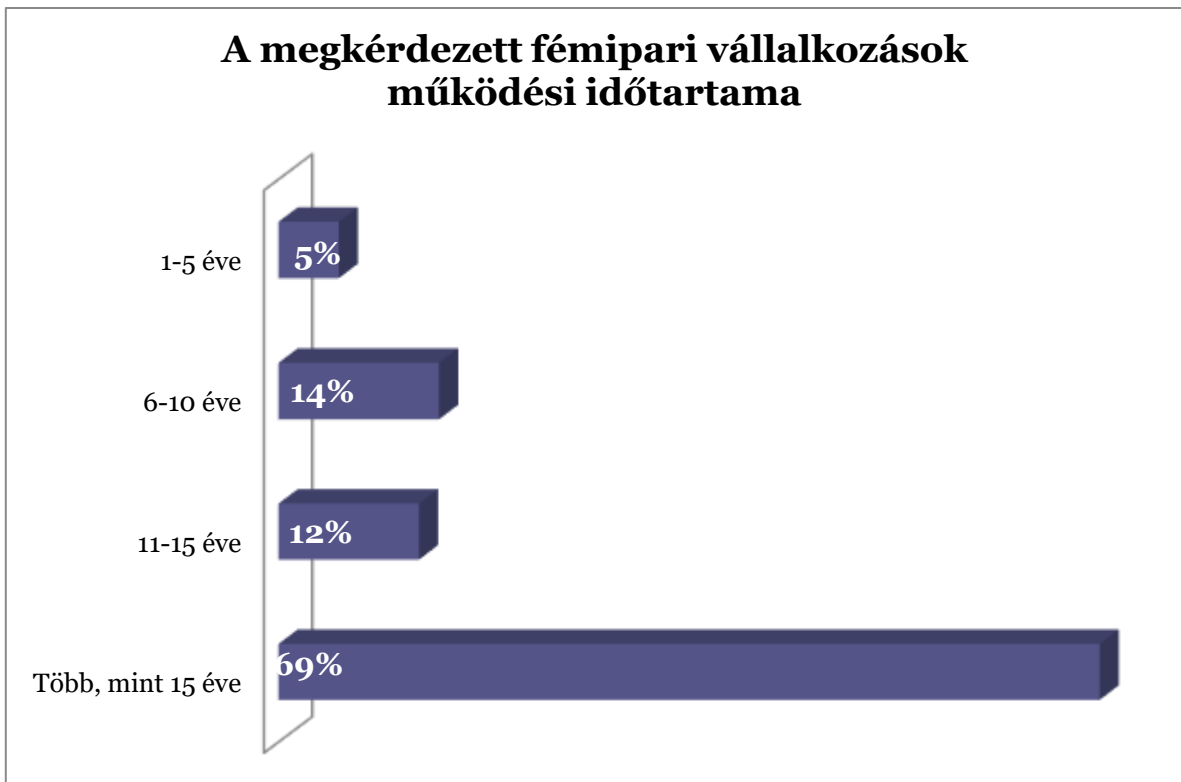
III. A fémipari vállalkozások általános helyzetképe

A mélyinterjúk alkamával összesen 60 fémipari vállalkozás került megkérdezésre. A megkérdezett vállalkozások többsége kisvállalkozásnak minősülő cég volt, melyek aránya az összes megkérdezett közül 51%. Második legnagyobb arányban olyan fémipari cégek kerültek megkérdezésre, amelyek foglalkoztatti létszámukat tekintve mikrovállalkozásnak minősülnek – az ilyen típusú vállalkozások aránya 25%-os. A mélyinterjú sorozatban azonban részt vettek olyan vállalkozások is, melyek középvállalkozásnak, illetve nagyvállalkozásnak minősülnek: az 50-249 főt foglalkoztató középvállalkozások aránya a megkérdezettek között 17%, míg a 250 főnél több munkavállalót foglalkoztató nagyvállalkozások aránya 7%.



1. ábra

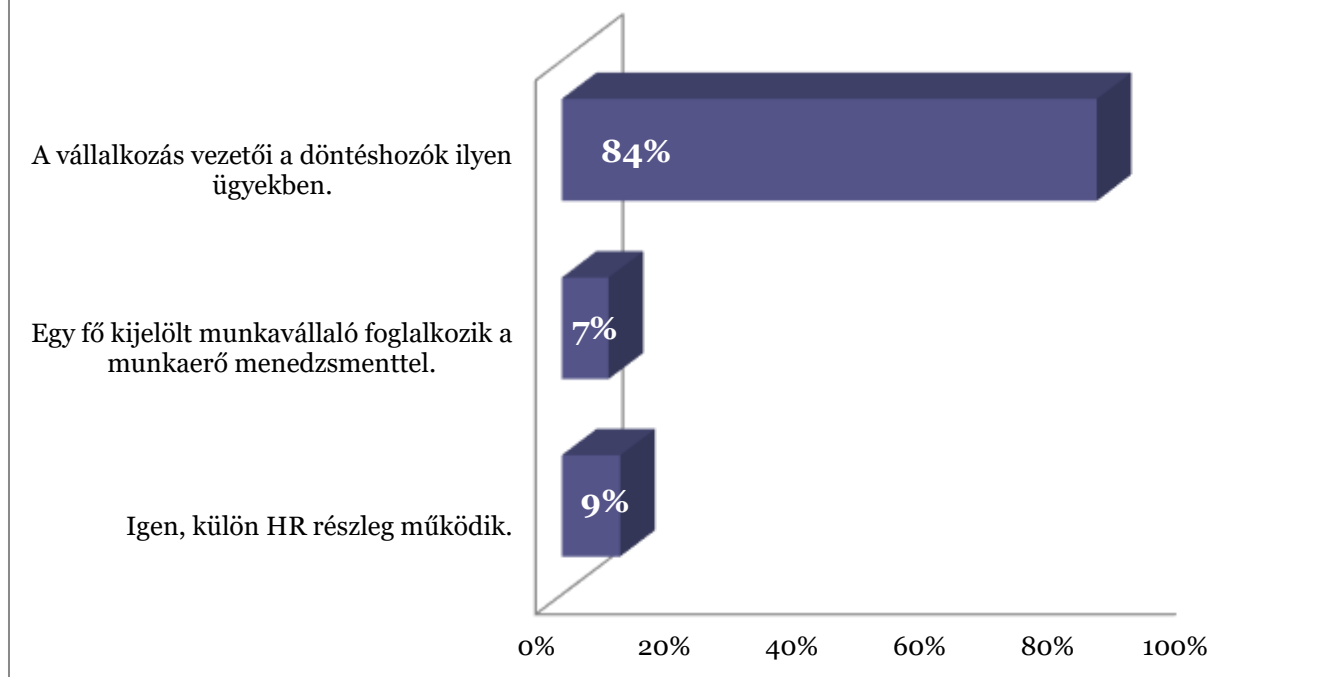
A megkérdezett vállalkozások működési időtartamukat tekintve viszonylag egységes képet alkotnak, ugyanis jelentős többségük (90%) olyan vállalkozás, amely több, mint 15 éve működik a fémipari ágazatban. Azon vállalkozások aránya, amelyek 6-10, illetve 11-15 éve működnek, 14% és 12%. Az újonnan alakult vállalkozások, melyek 1-5 éve működnek az ágazban, mindössze 5%.



2. ábra

A munkaerőfelvétellel összefüggő döntéshozatali eljárásokkal a következő általános megállapítás tehető a megkérdezett vállalkozások válaszai alapján: az interjúalanyok jelentős többségénél (84%) kifejezett humanerőforrás-menedzsment rendszert nem működtetnek, kizárólag az adott vállalkozás vezetői a döntéshozók ilyen kérdésekben. Mindössze a megkérdezett vállalkozások 9%-a működtet saját humanerőforrással foglalkozó részleget, és csupán a válaszadók 7%-ánál rendelkeznek kijelölt munkavállalóval, aki a munkaerőfelvétellel foglalkozik munkaköri hatáskörben.

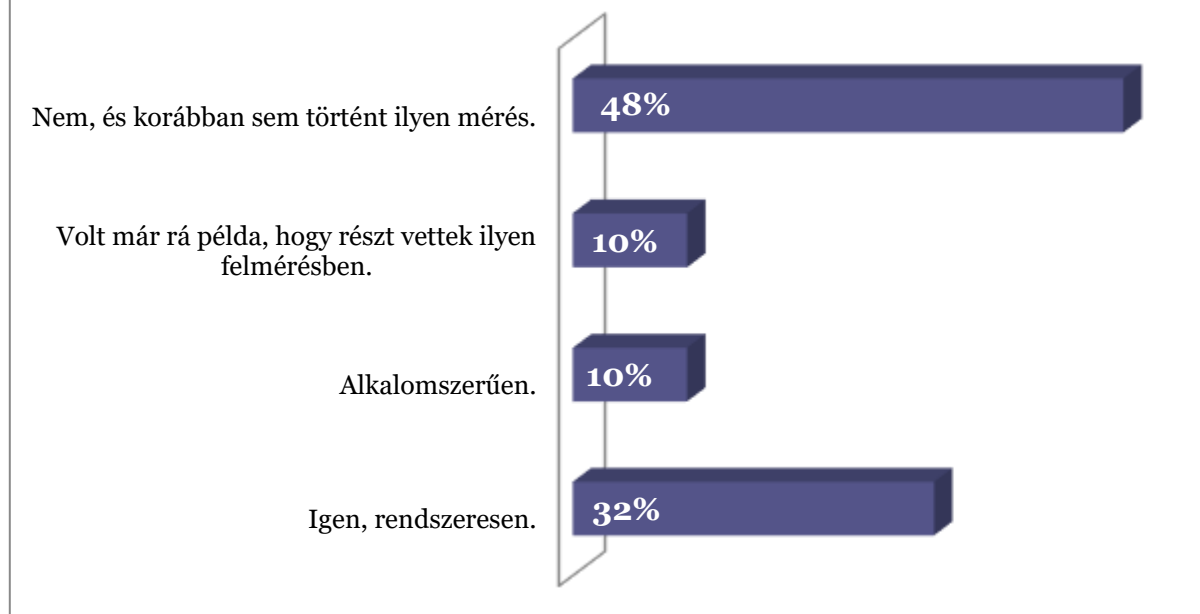
A megkérdezett fémipari vállalkozások humánerőforrás-menedzsment rendszerei



3. ábra

A humánerőforrás-menedzsment rendszer működtetéséhez hasonlóan az interjúorozatban részt vevő vállalkozások azzal kapcsolatban is megkérdezésre kerültek, hogy működtetnek-e bármilyen, a meglévő munkavállalóik munkavégzésének hatékonyságmérését célzó mérési-értékelési rendszert. A humánerőforrás-menedzsmenttel kapcsolatos kérdéssel szemben, e kérdés esetében a különböző válaszok meglehetősen eltérő képet festenek a megkérdezett vállalkozások. Legnagyobb arányban olyan cégek vettek részt a felmérésben, melyek sem az adatfelvételkor, sem azt megelőzően nem működtettek olyan mérési-értékelési rendszert, melyek a munkavállalóik hatékonyságát hivatottak mérni és értékelni. Ugyanakkor a megkérdezett vállalkozások 32%-a jelentős erőforrásokat biztosít az ilyen jellegű rendszerek működtetésére, ugyanis rendszeresen folytatnak ilyen típusú mérés-értékeléseket. További 10-10% nyilatkozott egymáshoz képest hasonlóan, hiszen ugyanekkor azon vállalkozások aránya, akik vagy alkalmászerűen végeznek ilyen tevékenységet, vagy eseti jelleggel korábban végeztek már.

Működtet-e bármilyen mérés-értékelési rendszert munkavállalói munkavégzésének hatékonyságmérése érdekében?



4. ábra

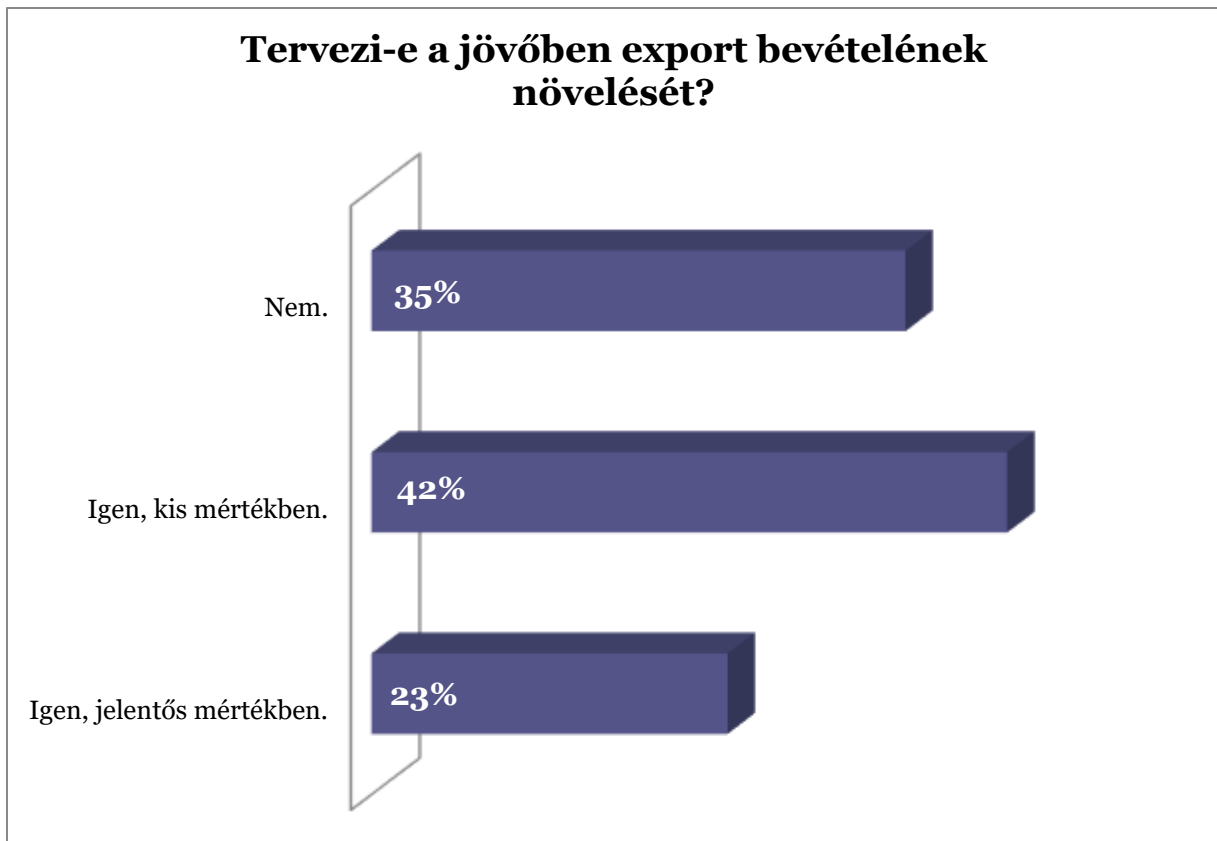
A megkérdezett fémipari cégek export tevékenységével kapcsolatban a következő megállapítások tehetők: legnagyobb arányban közülük azon vállalkozások képviselték magukat, amelyek egyáltalán nem rendelkeznek export bevétellel – az ilyen típusú vállalkozások aránya 33%. Második legnagyobb arányban (22%) olyan vállalkozások vettek részt a mélyinterjú-sorozatban, amelyek árbevételük több, mint 50%-át külföldi piacokon történő értékesítés útján szerzik. 18%-os azon cégek aránya, amelyek exportból származó bevétele 10-30% közötti, és további 17% azok aránya, amelyek elhanyagolható (0-10% közötti) arányban értékesít külföldi piacokon. A megkérdezettek 10%-a tekinthető olyan vállalkozásnak, amely jelentősebb exportból származó bevételekkel rendelkezik, melyek aránya a teljes bevételükhöz képest 30-50% közötti.

Az export tevékenységet folytató vállalkozásokról elmondható, hogy jelentős többségük közvetlenül végez külföldi piacokon történő értékesítést, ugyanis a megkérdezettek 81%-a adott erre vonatkozó választ, és csupán alig kevesebb mint egyötödük (19%) válaszolt úgy, hogy közvetlen, tehát exportot ellátó cég alvállalkozójaként végez ilyen típusú értékesítést.



5. ábra

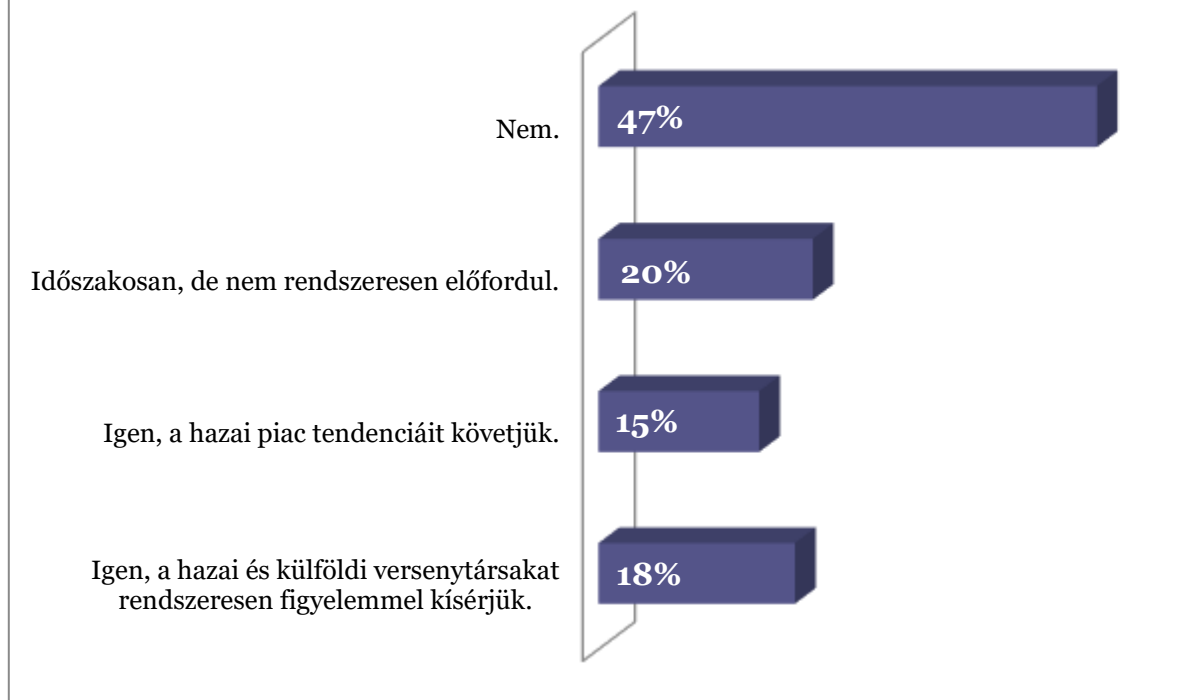
A vállalkozások jelenlegi üzleti terveit vizsgálva azzal kapcsolatban, hogy tervezik-e a közeljövőben az exportbevételük növelését, elmondható, hogy többségük rendelkezik ilyen típusú ambícióval, de ezen növekedési szándék mértékére vonatkozóan eltérő válaszok születtek. Bár 65%-a a megkérdezetteknek tervez exportból származó bevétel növekedést produkálni, többségük (a megkérdezettek 42%-a) csak kis mértékű növekedést prognosztizál, és csupán 23%-uk tervezi jelentősen növelni exportból származó bevételét. Az olyan típusú válaszok aránya, melyek az exportbevétel növelésére vonatkozóan nem fejeztek ki szándékot, 35%-os.



6. ábra

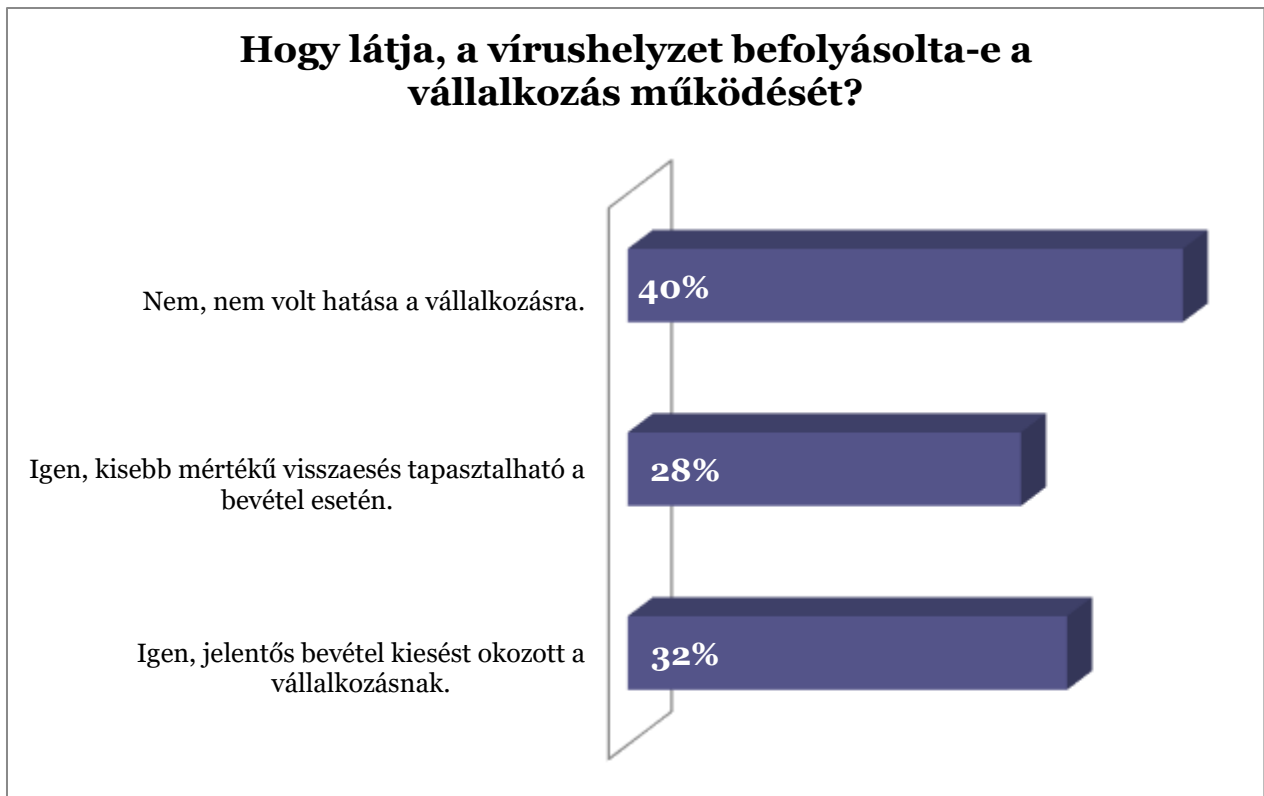
Az exporttevékenységgel valamelyest összefüggő kérdésként azzal kapcsolatban is megkérdezték a vállalkozásokat, hogy végeznek-e minőségi-piaci összehasonlító tevékenységet, azaz benchmarkingot. Hasonlóan az exportbevételek növelését célzó szándékok felmérését vizsgáló kérdéshez, ez esetben is jelentős mértékű nemleges válasz született: a megkérdezettek többsége (42%) egyáltalán nem végez olyan tevékenységet minndennapi működése során, amely akár a hazai, akár a külföldi versenytársakat figyelemmel kísérenék bármilyen módon, és további 20%-uk végez ilyen típusú monitorozást időszakosan, és inkább eseti jelleggel (például adott megrendelésre vonatkozó árajánlati kalkuláció céljából). Azon cégek aránya, amelyek rendszeresen fordítanak erőforrásokat a konkurens vállalkozások figyelemmel kísérésére összesen 33%-os. Ezen vállalkozások közül az összes megkérdezett 18%-a mind a hazai, mind a külföldi piacokon értékesítő versenytársakat nyommal követi, további 15%-uk azonban kizárólag a hazai piaci folyamatokat kíséri figyelemmel.

Végez-e minőségi-piaci összehasonlító tevékenységet (benchmarking)?



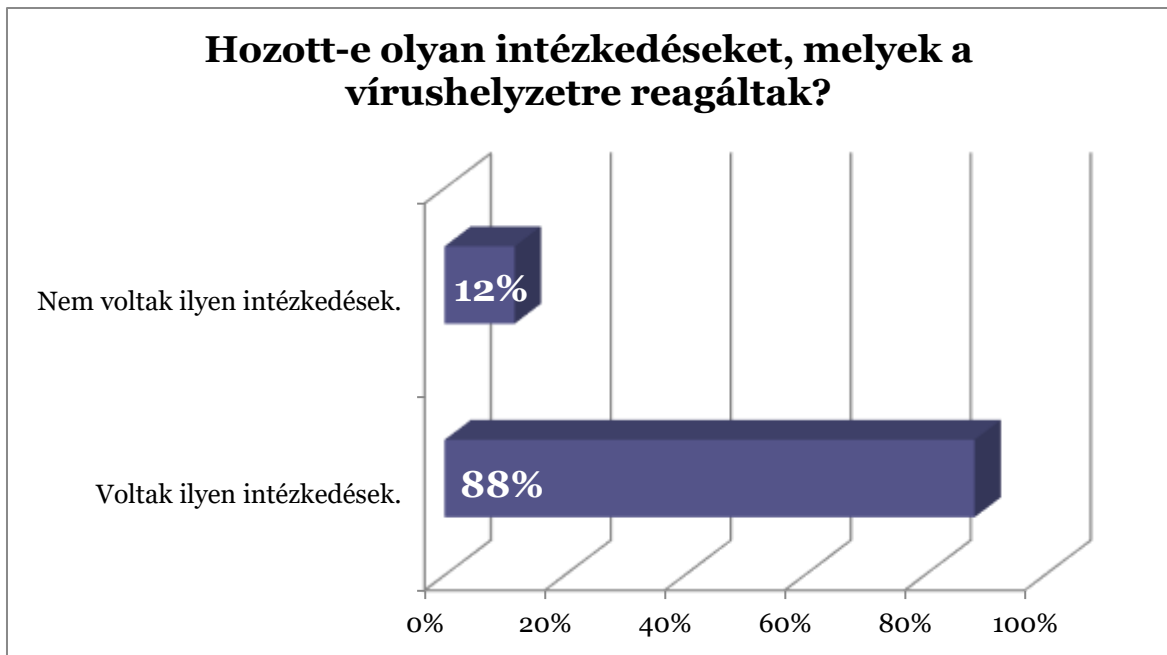
7. ábra

A vállalkozások pillanatnyi gazdasági teljesítményét vizsgálva a COVID-19 járványügyi helyzettel összefüggésben vegyes kép rajzolódik ki a válaszok alapján. Bár a megkérdezett vállalkozások többsége (60%) érzékelt a járványügyi helyzettel összefüggő bevételkiesést, ennek mértékére vonatkozóan eltérő válaszok születtek: a megkérdezettek alig kevesebb, mint egyharmada (32%) jelentős bevételkiesést érzékelt a járványügyi helyzet következtében, és valamivel kevesebben (28%) számoltak be kisebb mértékű, de érzékelhető bevételkiesésről. A megkérdezett vállalkozások további 40%-a egyáltalán nem érzékelt a járványhelyzet következményeit árbevétele szempontjából.



8. ábra

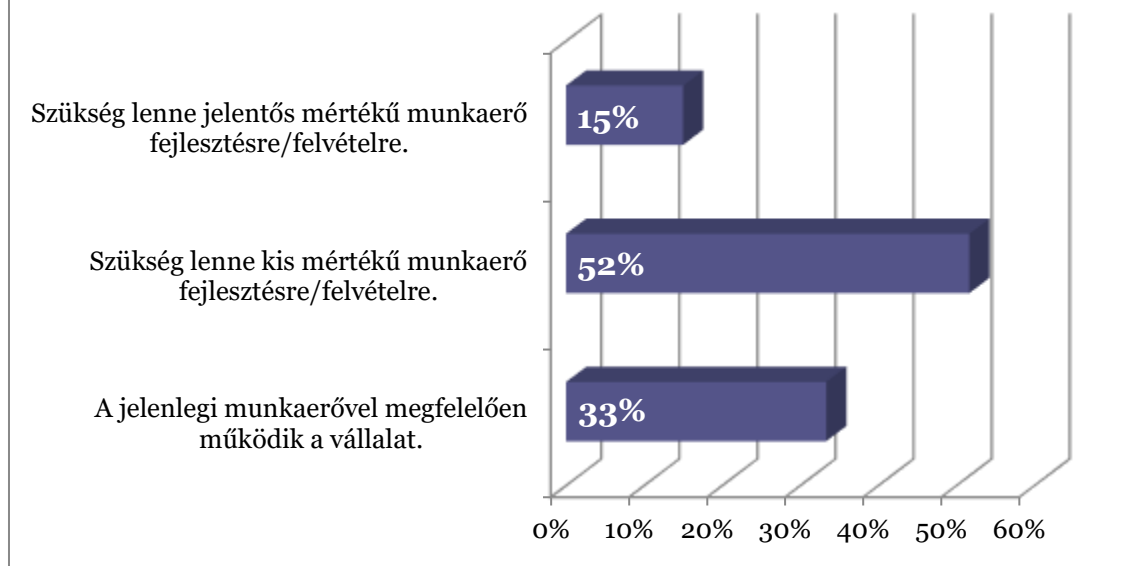
A járványhelyzettel összefüggésben továbbá a megkérdezett vállalkozások intézkedéseit is vizsgálta a mélyinterjú sorozat, azaz, hogy hoztak-e bármilyen (akár gazdasági, akár higiéniai) intézkedést a járványügyi helyzet mérsékléséhez. A megkérdezett vállalkozások kiemelkedő többsége (88%) ezzel kapcsolatban igenlő választ adott, azaz hozott olyan intézkedéseket, melyek a vírushelyzetre reagáltak. Mindössze a vállalkozások további 12%-a számolt be aképpen, hogy semmilyen intézkedést nem foganasított a járványhelyzet során.



9. ábra

A következőkben a meglévő munkaerővel kapcsolatban kerültek megkérdezésre a fémipari vállalkozások. Elsőként az került a vizsgálat fókuszába, hogy szükségük lenne-e a vállalkozásoknak munkaerőfelvételre. A megkérdezettek kétharmadánál (67%) fogalmazódott meg a munkaerőfejlesztésre vonatkozó igény, melyek közül többségben az olyan vállalkozások voltak, amelyek csupán kisebb mértékű fejlesztési szándékot fejezték ki. Az ilyen vállalkozások aránya 52% az összes megkérdezett körében. További 15%-uk azonban jelentős mértékű munkaerőfejlesztési szándékkal rendelkezik. A megkérdezett vállalkozások további egyharmadánál (33%) nem jelentkezik ilyen, a munkaerő fejlesztésére vonatkozó igény.

Hogyan ítéli meg vállalkozása helyzetét a munkaerőpiacon?

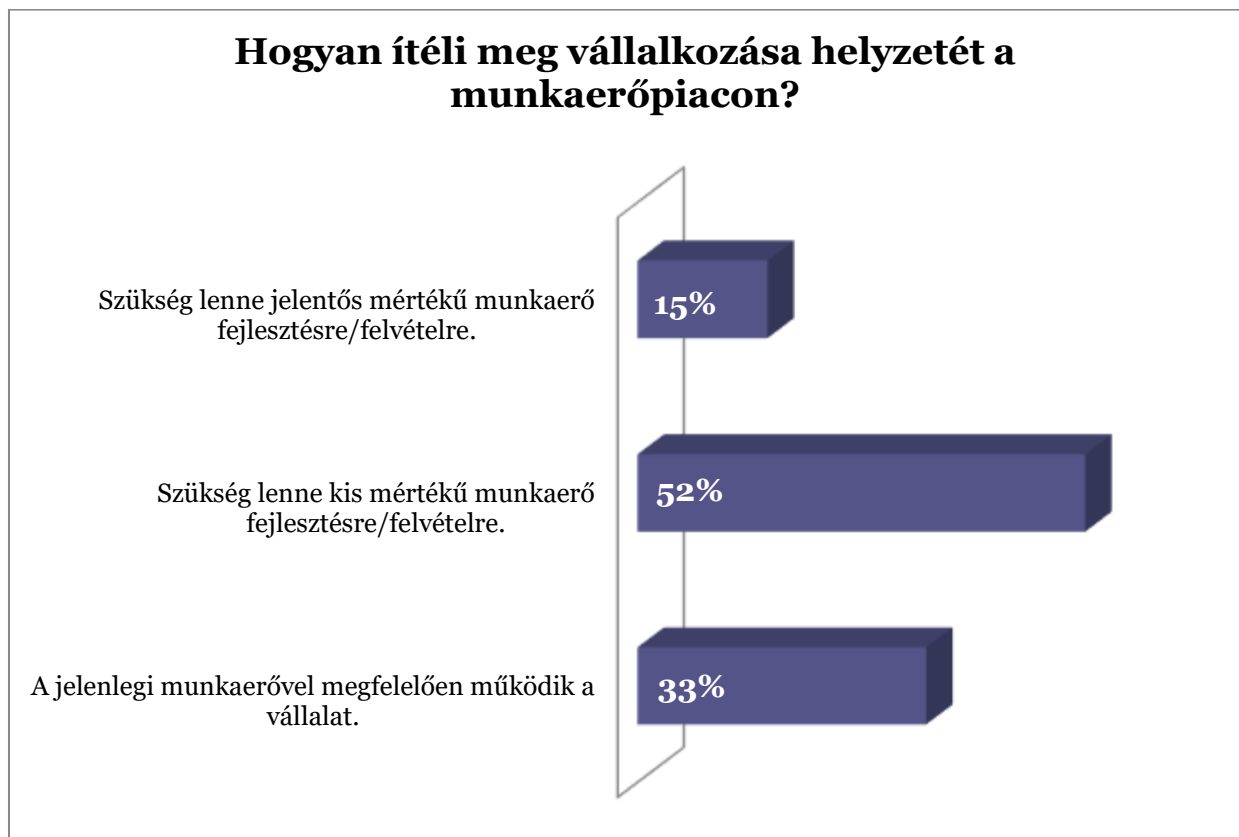


10. ábra

IV. A fémipari vállalkozások munkaerő-piaci helyzetképe

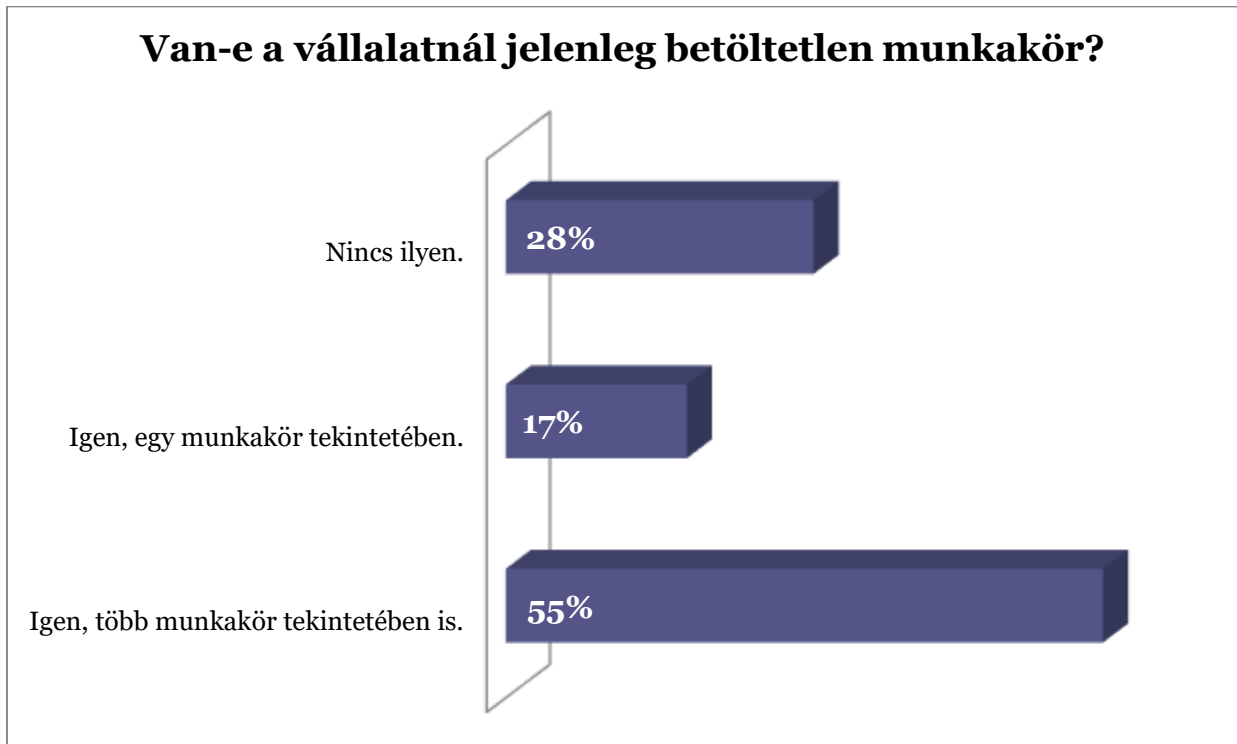
A vállalkozások számára elsőként olyan kérdések kerültek feltételre, amelyek a munkaerő-piaci helyzetképükkel kapcsolatos szempontokat érintettek. A kérdések jelentős része ugyan a megkérdezett vállalatok belső működésével kapcsolatos szempontokat érintettek, azonban számos ponton az ágazati munkaerőpiaccal kapcsolatos véleményükre is rákérdeztek.

Elsőként a meglévő munkaerővel kapcsolatban kerültek megkérdezésre a fémipari vállalkozások. Elsőként az került a vizsgálat fókuszába, hogy szükségük lenne-e a vállalkozásoknak munkaerőfelvételre. A megkérdezettek kétharmadánál (67%) fogalmazódott meg a munkaerőfejlesztésre vonatkozó igény, melyek közül többségben az olyan vállalkozások voltak, amelyek csupán kisebb mértékű fejlesztési szándékot fejezték ki. Az ilyen vállalkozások aránya 52% az összes megkérdezett körében. További 12%-uk azonban jelentős mértékű munkaerőfejlesztési szándékkal rendelkezik. A megkérdezett vállalkozások további egyharmadánál (33%) nem jelentkezik ilyen, a munkaerő fejlesztésére vonatkozó igény.



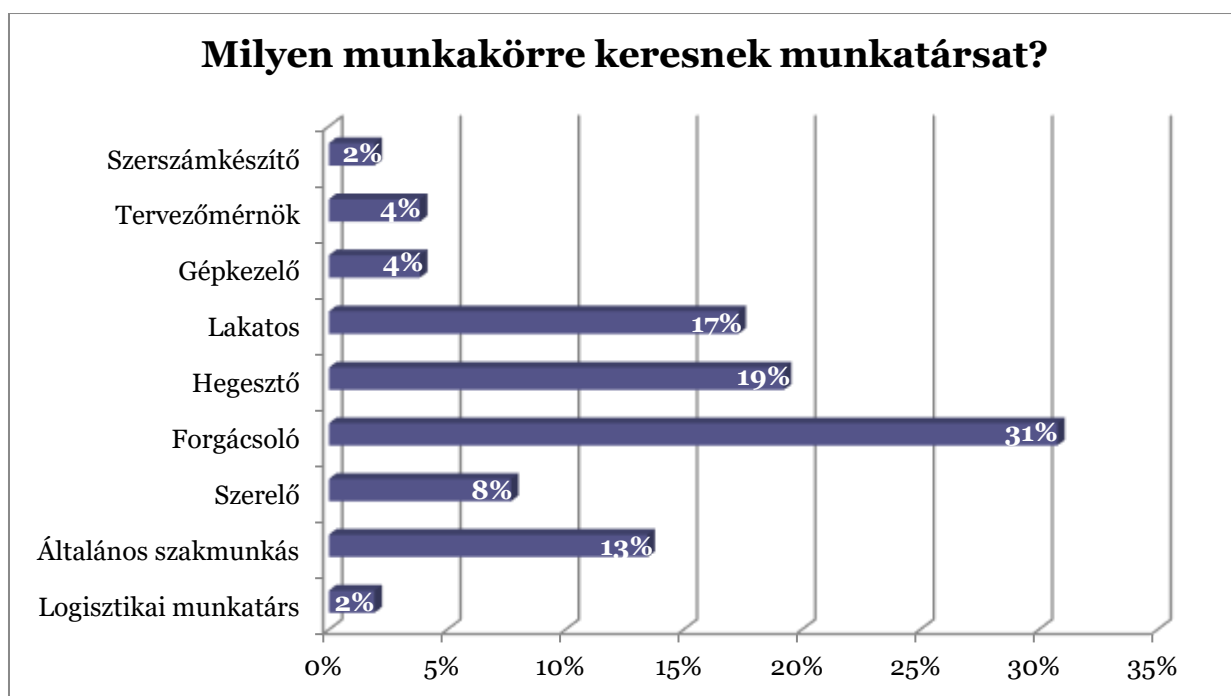
11. ábra

Azzal kapcsolatban, hogy a munkaerőfejlesztési igényük miképpen igazodik a munkaerőhiányhoz, a következő megállapítások tehetők. Az interjúban részt vevők valamivel több, mint fele (55%) számolt be arról, hogy több munkakör tekintetében is rendelkeznek munkaerőhiánnyal. További 17%-uk esetében kizárólag egy munkakör vonatkozásában rendelkeznek munkaerőhiánnyal. A válaszadók valmaivel több, mint egynegyede (28%) nem tapasztal konkrét munkakörhöz kapcsolódó munkaerőhiányt.



12. ábra

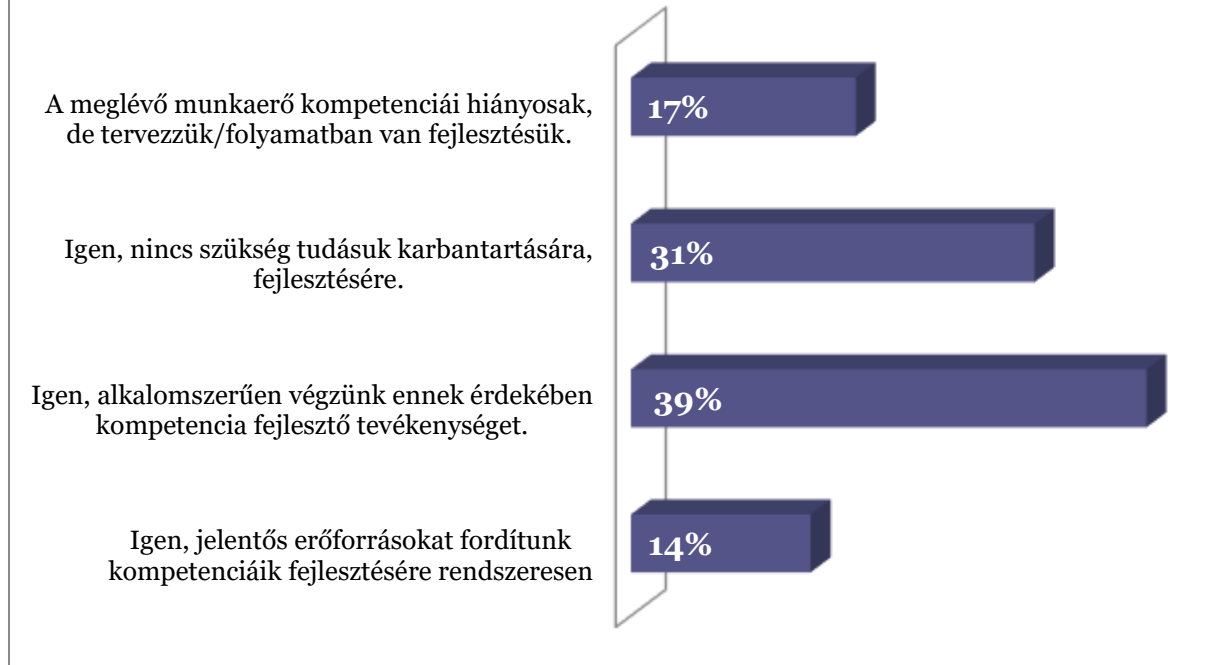
A megkérdezett vállalkozásoknál tapasztalható betöltetlen munkakörök kapcsán összességében azt mondhatjuk, hogy elsősorban a különböző forgácsoló szakmák iránti kereslet a legnagyobb. Az interjú sorozatban részt vevő vállalkozások 31%-a forgácsoló szakmai végzettséggel rendelkező munkavállalókat keresnek. Második legnagyobb arányban a hegesztő végzettséggel rendelkező munkavállalók iránti keresletüket fogalmazták meg (19%), de nem sokkal kevesebben jelölték meg a lakatos, és szerkezetlakatos szakmákat mint a vállalkozásuknál betöltetlen munkakörök. Ezt követően az általános szakmunkás, illetve betanított segédmunkás iránti kereslet fogalmazódott meg, melyek aránya a beérkezett válaszok alapján 13%-os. Alacsony, de nem elhanyagolható arányban került megjelölésre mint betöltetlen munkakör a szerelő, amely típusú válaszok aránya 8%-os. Mindezekon kívül alacsony arányban a következő betöltetlen munkakörök kerültek megnevezésre: tervezőmérnök és gépkezelő (4-4%), illetve szerszámkészítő és logisztikai munkatárs (2-2%).



13. ábra

Azzal kapcsolatban, hogy a fémipari vállalkozások miképpen ítélik meg meglévő munkavállalók kompetenciáit, illetve milyen erőforrásokat biztosítanak ezen kompetenciák növelésére, a következő válaszok születtek: legnagyobb arányban úgy ítélték meg a megkérdezett vállalkozások, hogy bár meglévő munkavállalók megfelelő készségekkel rendelkeznek a hatékony működéshez, alkalmasszerűen végeznek kompetencia fejlesztő tevékenységet – az ilyen típusú válaszok aránya 39%. Valamelyest kevesebben (az interjúban részt vevők 31%-a) vélték úgy, hogy munkavállalók rendelkeznek minden olyan kompetenciával, amelyek a hatékony működéshez szükségesek, és ezek karbantartására, fejlesztésére nem fordítanak semmilyen erőforrást. A megkérdezett fémipari vállalkozások további 17%-a úgy ítélte meg, hogy a meglévő munkavállalók kompetenciái hiányosak, és ennek fejlesztése érdekében konkrét tervvel rendelkeznek, azaz tervezik valamilyen módon munkavállalók kompetenciafejlesztését. Az ilyen típusú válaszoknál valamivel kevesebben (14%) bár úgy gondolják, meglévő munkavállalók megfelelő kompetenciákkal rendelkeznek, a vállalkozás mindennapos működésének részét képezik a különböző kompetencia fejlesztő tevékenységek.

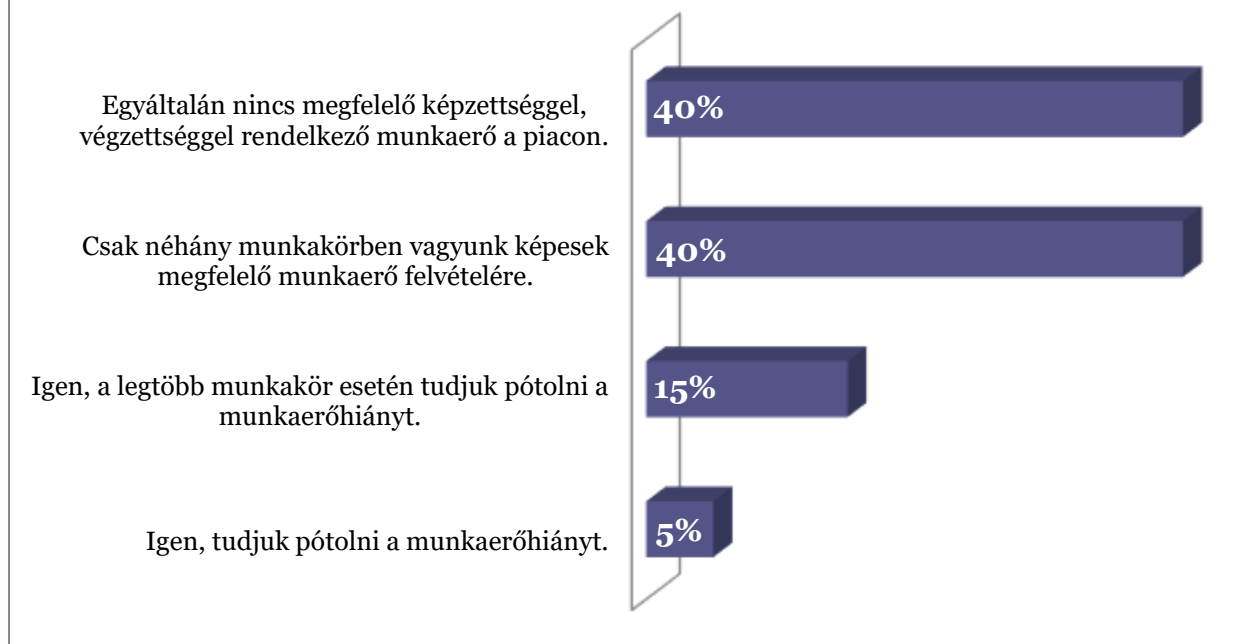
Meglévő munkavállalói megfelelő kompetenciákkal rendelkeznek-e a vállalkozás hatékony működéséhez?



14. ábra

A betöltetlen munkakörökkel és a meglévő munkavállalók kompetenciáit vizsgáló kérdésekkel szoros összefüggésben az interjúban részt vevő vállalkozások azzal kapcsolatban is megkérdezésre kerültek, hogy amennyiben szükségessé válna a jelenlegi helyzetben, képesek lennének-e munkaerőhiányukat a munkaerőpiacról megoldani. Az ezzel kapcsolatos válaszok többsége meglehetősen kritikus: 40-40% az olyan jellegű válaszok aránya, melyek egyrészt arról szólnak, hogy a munkaerőpiacon egyáltalán nincs megfelelő képzettséggel, vagy végzettséggel rendelkező munkaerő, másrészt csak néhány munkakör esetében tudnak pozitív tapasztalatokról beszámolni. Az ezzel kapcsolatos vélemények mindössze további 20%-a tekinthető optimistának, ugyanis a válaszadók 15%-a látja úgy, hogy a legtöbb munkakör esetében tudná pótolni az esetlegesen fennálló munkaerőhiányát a piacról, és további 5%-uk ítélte meg úgy, hogy ezzel kapcsolatban semmilyen akadályt nem lát.

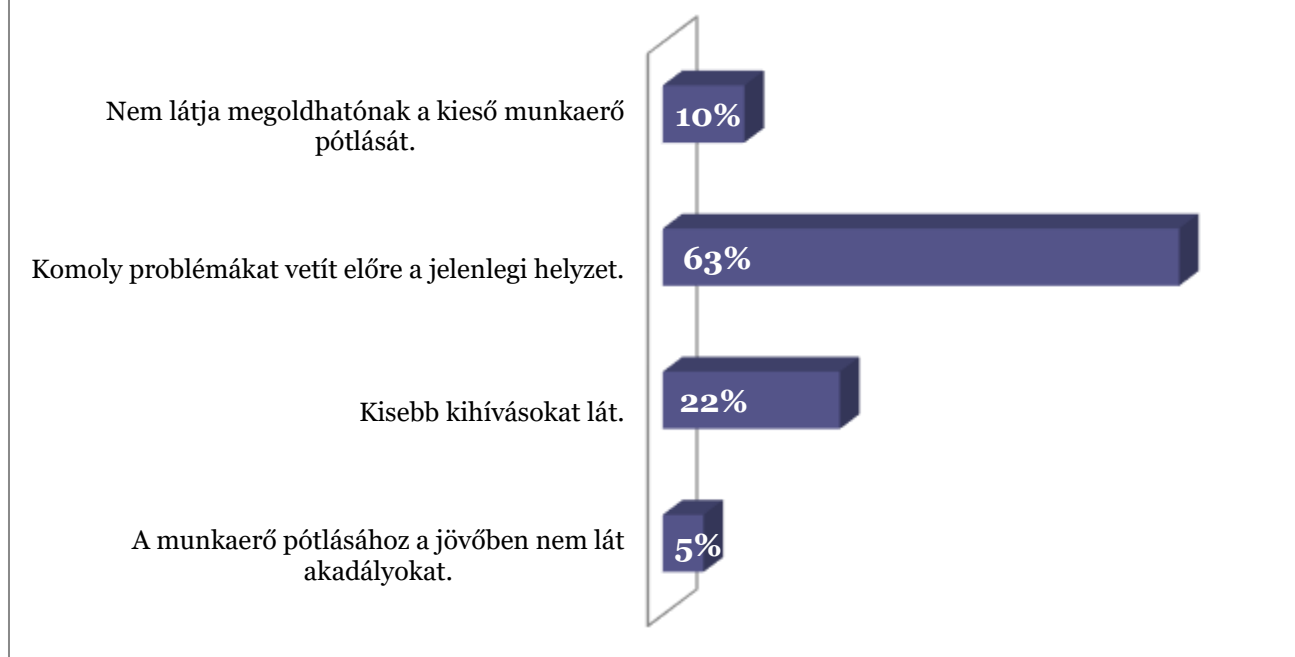
Amennyiben szükségessé válna a jelenlegi helyzetben képes lenne-e munkaerő hiányát a piacról megoldani?



15. ábra

A jelenlegi helyzet megítélésén túl azonban a jövőbeli munkaerő-piaci kihívásokkal kapcsolatban is megkérdezésre kerültek a mélyinterjú sorozatban részt vevő fémipari vállalkozások. Összeségében kijelenthető, hogy a megkérdezett vállalkozások jelentős többsége lát kihívásokat a munkaerőpiac jövőjével kapcsolatban, bár az ezzel kapcsolatos megítélés mértéke nem mutat egységes képet. Legnagyobb arányban (63%) a megkérdezett vállalkozások szerint komoly problémát vetít előre a jelenlegi helyzet, és további 10%-uk úgy ítéli meg, hogy egyáltalán nem megoldható a jövőben a munkaerőpiacon tapasztalható problémák kezelése. A válaszadók valamivel kevesebb, mint egynegyede (22%) csak kisebb, és a jövőben megoldható kihívásokat lát a munkaerőpiacon, míg további 5%-uk abszolút megoldhatónak látja a jövőre vonatkoztatva is a munkaerőhiány pótlását.

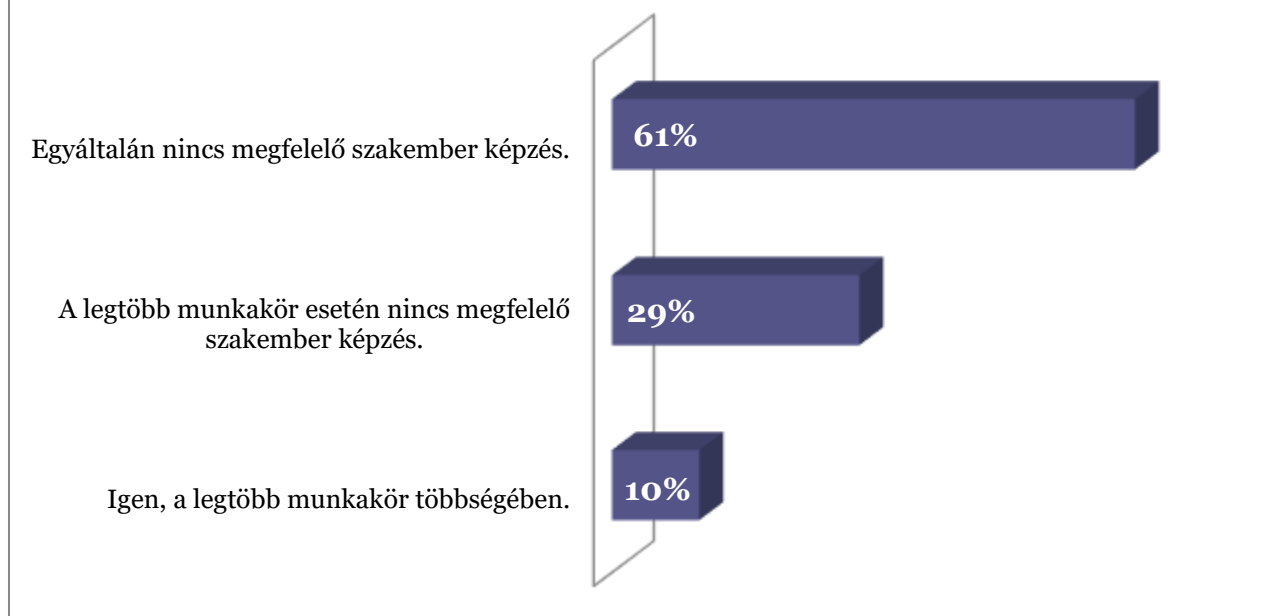
Hogyan látja, a jövőben ez a helyzet hogyan fog várhatóan alakulni?



16. ábra

A munkaerőpiac minőségével kapcsolatban szoros összefüggésben áll az utánpótlás kérdésköre is. Ezzel kapcsolatban arról kérdezték a fémipari vállalkozásokat, hogy megoldottnak látják-e a szakember képzéseket, az olyan képzési területeken, melyek az ágazat számára az utánpótlást biztosítják. Erre a kérdésre a munkaerőpiac megítélésével kapcsolatos kérdésnél is kritikusabb válaszok érkeztek a megkérdezett vállalkozások részéről: a válaszok 90%-a az utánpótlást biztosító szakember képzések minőségét meglehetősen borúsán látja. Legnagyobb arányban olyan típusú válaszok születtek, melyek arról szólnak, hogy egyáltalán nincs megfelelő szakember képzés az ágazatban – az ilyen típusú válaszok aránya 61%. A válaszadók további 29%-a úgy vélekedik, hogy a szakember képzés minősége nem a teljes oktatási rendszerre vonatkoztatható, azonban a legtöbb munkakör esetében az ilyen típusú válaszok sem tartják megfelelőnek a szakember képzések minőségét. Mindössze a megkérdezett vállalkozások egytizede (10%) ítélte meg úgy, hogy a legtöbb ágazati munkakör esetében a képzések színvonala megfelelő.

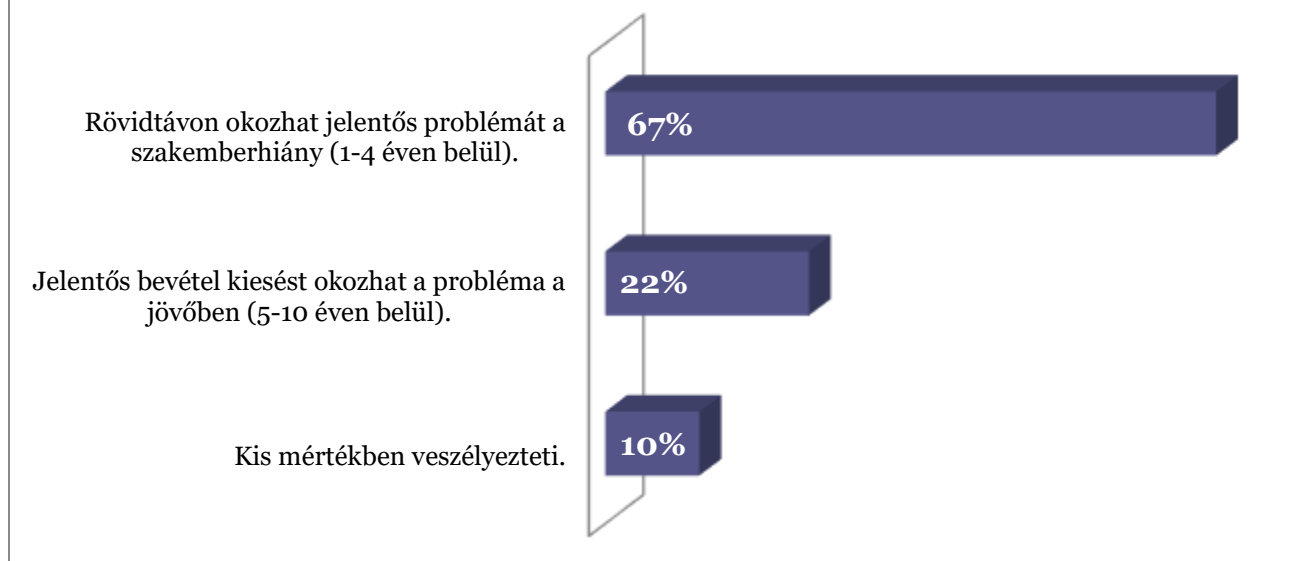
Megoldottnak látja-e jelenleg Magyarországon a megfelelő szakember képzést, mely biztosítja az utánpótlást?



17. ábra

A szakember képzés minőségének az ágazat sikerességére gyakorolt hatásával kapcsolatos kérdésre hasonlóan pesszimista válaszok születtek. Fontos megállapítás, hogy a feltett kérdésre olyan válasz nem érkezett, amely arról szólna, hogy a szakember képzés minősége egyáltalán nem veszélyezteti az ágazat sikerességét. A megkérdezett vállalkozások kétharmada szerint (67%) a szakember képzés hiánya már rövidtávon, azaz 1-4 éven belül jelentős problémát okoz majd az ágazat sikerességére vonatkozóan, és a válaszadók további 22%-a ítélte meg úgy, hogy közép-hosszú távon, azaz 5-10 éven belül jelentkeznek majd problémaként az ágazat számára a szakember képzésekben tapasztalható hiányosságok. Az előző kérdéshez hasonlóan a megkérdezett vállalkozások egytizede (10%) látja úgy, hogy csak kis mértékben veszélyeztetik az ágazat sikerességét a szakember képzésekben tapasztalható problémák.

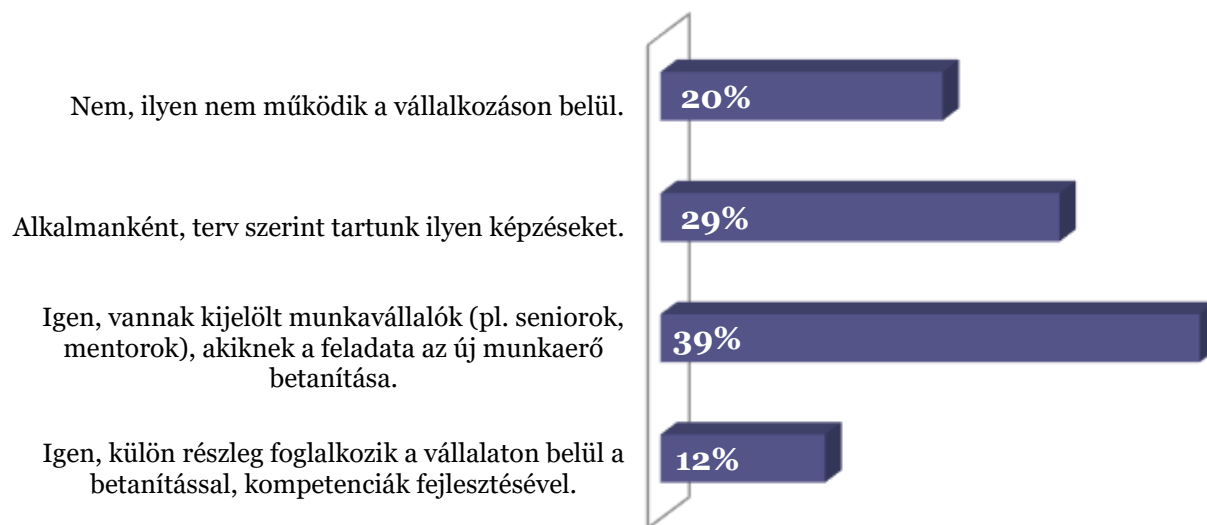
Amennyiben a szakember képzés hiánya probléma, hogy látja, ez milyen mértékben befolyásolja az ágazat sikerességét?



18. ábra

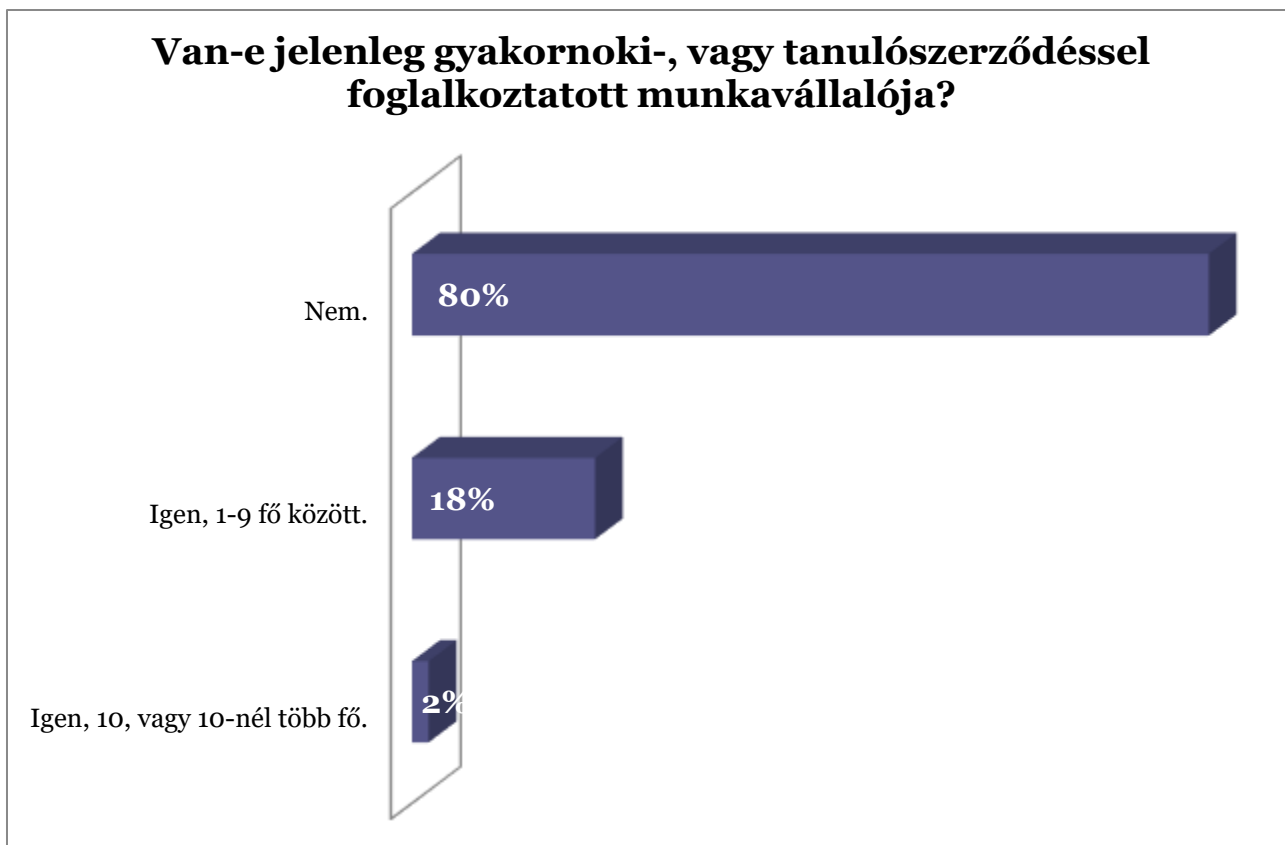
Az utánpótlás szakmai képzésein túl a meglévő munkavállalók képzéseivel kapcsolatban is megkérdezésre kerültek az interjúban résztvevő vállalkozások, azaz azzal kapcsolatba, hogy működtetnek-e belső képzéseket annak érdekében, hogy a meglévő munkavállalók megfelelő kompetenciákkal rendelkezzenek a vállalkozás hatékonysága érdekében. A megkérdezettek körében legnagyobb arányban azok a vállalkozások képviselték magukat a mélyinterjú sorozatban, amelyeknél az újonnan érkező munkavállalók betanítását az erre a feladatra kijelölt munkavállalók (például seniorok, mentorok) végzik: a megkérdezett vállalkozások 39%-a végez ilyen formában betanítást. Második legnagyobb arányban olyan válaszok születtek, melyek az alkalmanként megtartott, kifejezetten az újonnan érkező munkavállalók betanítását célzó képzésekről szóltak: a megkérdezett vállalkozások 29%-ánál tartanak ilyen típusú képzéseket alkalmanként, azaz a mindennapos vállalati kultúra részét nem képezik az ilyen típusú képzések. A megkérdezettek egyötöde (20%) egyáltalán nem végez betanító jellegű képzést a vállalatban belül, és mindössze a vállalkozások 12%-a rendelkezik külön részleggel, amely az újonnan érkező munkavállalók betanításával, kompetenciáik fejlesztésével hivatott foglalkozni.

Működtet-e belső képzést annak érdekében, hogy munkavállalói megfelelő kompetenciákat megszerezzék?



19. ábra

Azzal kapcsolatban, hogy jelenleg foglalkoztatnak-e munkavállalót gyakornoki vagy tanulószerveződéssel, elmondhatjuk, hogy a megkérdezett vállalkozások jelentős többsége (80%) egyáltalán nem rendelkezik ilyen munkavállalóval, mindössze a megkérdezettek 20%-a foglalkoztat ilyen típusú jogviszony keretében munkavállalót. Az összes válaszadó közül 18% azok aránya, akik 1 és 9 fő közötti létszámban foglalkoztatnak munkavállalót gyakornoki, vagy tanuló szerződéssel, és mindössze a megkérdezettek 2%-ánál magasabb ez a létszám 10 főnél.



20. ábra

A gyakornoki vagy tanulószerveződéssel foglalkoztatott munkavállalók meglétével összefüggésben a fémipari vállalkozások oktatási intézményekkel fenntartott kapcsolatával kapcsolatban is megkérdezésre kerültek az interjúorozatban részt vevő vállalkozások. Összességében az a megállapítás tehető, hogy a megkérdezett vállalkozások többsége egyáltalán nem, vagy csak időszakos kapcsolattal rendelkezik oktatási intézményekkel. A válaszadók pontosan fele (50%) nyilatkozott úgy, hogy semmilyen fajta kapcsolatot nem ápol olyan oktatási intézménnyel, amely a vállalkozás számára potenciális utánpótlást biztosíthatna. További közel egynegyedük (23%) időszakos kapcsolatokkal rendelkezik, azaz általában véve csak konkrét, projekt alapú együttműködésekkel folytatnak oktatási intézményekkel. Az olyan vállalkozások, amelyek rendszeresen kommunikálnak oktatási intézményekkel, azonban konkrét együttműködésekkel nem alakítottak ki ezekkel az intézményekkel, a megkérdezettek 18%-át adják. Mindössze az interjúban részt vevő vállalkozások alig egytizede (8%) rendelkezik olyan fajta együttműködéssel, melynek keretében az adott oktatási intézmény tanulói számára tanműhelyet biztosít.

**Részt vesz-e bármilyen szakmai együttműködésben
oktatási intézményekkel, annak érdekében, hogy a
jövőben alkalmas munkaerőt tudjon a piacról
felvenni vállalkozása?**

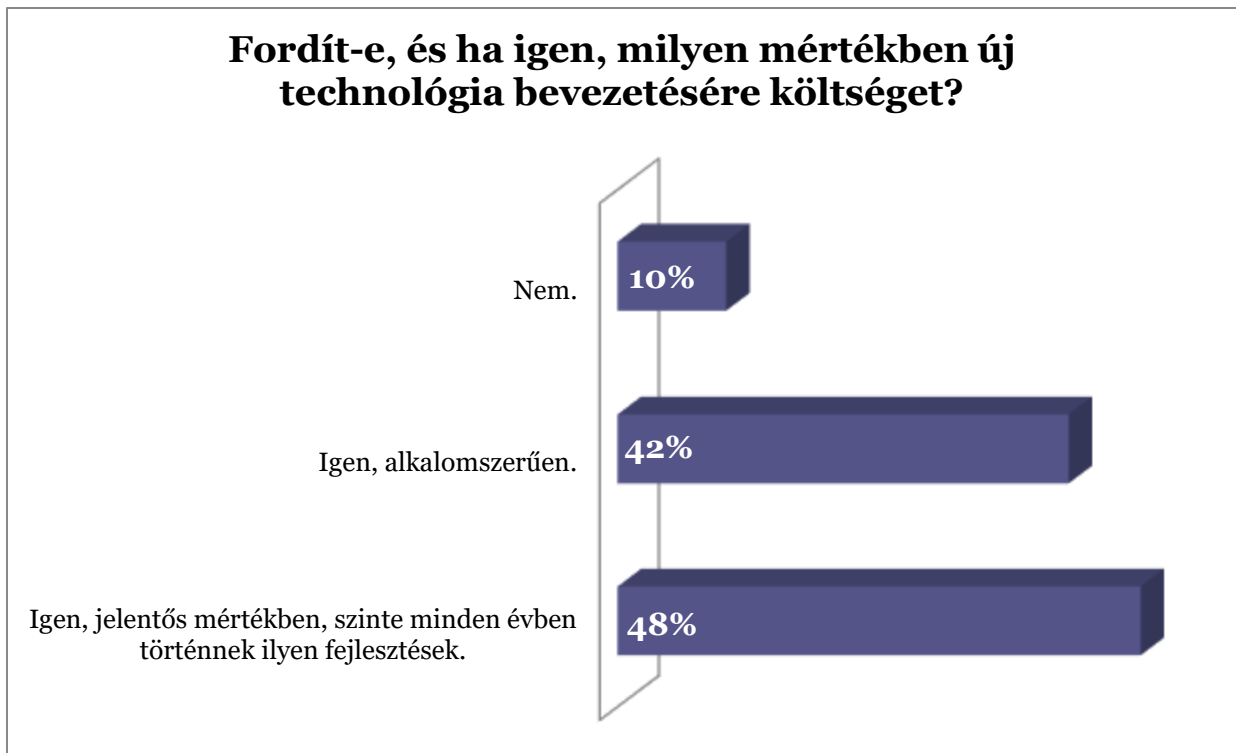


21. ábra

V. A fémipari vállalkozások technológiai helyzetképe

A következő kérdésblokkban az egyes vállalkozások technológiai helyzetképével kapcsolatos kérdések következtek, melyek több szempontból is vizsgálták a vállalkozások technológiai innovációs lehetőségeit, illetve igényeit. A kérdések többsége arra irányult, hogy milyen mértékben követik az egyes vállalkozások az ágazat technológiai fejlesztéseit, illetve ezek bevezetésére vonatkozóan milyen módon és mértékben fordítanak pénzügyi, illetve humánerőforrásokat. Elsőként az új technológiák nyomán követésével és a ráfordítás mértékével kapcsolatos kérdést intéztek az interjúban részt vevő vállalkozások felé.

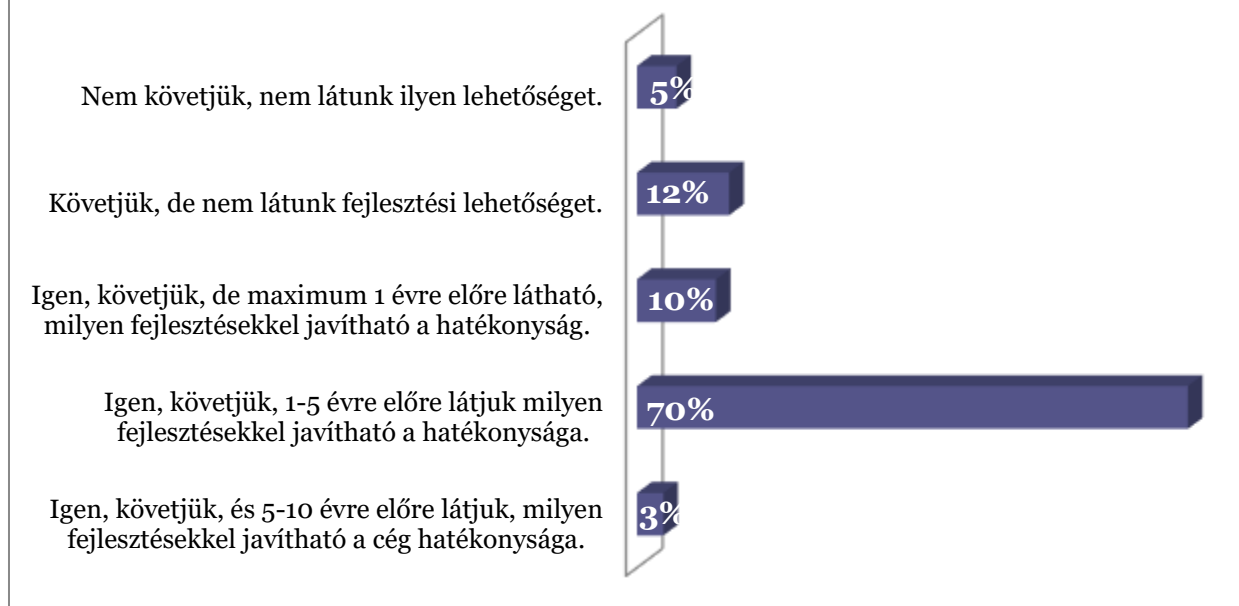
Összességében elmondható, hogy az interjúsorozatban kevés az olyan vállalkozások aránya, amelyek egyáltalán nem fordítanak költséget technológiai beruházásokra: az ilyen típusú válaszok aránya 10% a megkérdezettek körében. Legnagyobb arányban azonban az olyan vállalkozások képviselték magukat az interjúsorozatban, amelyek jelentős mértékben fordítanak költségeket a különböző technológiai fejlesztésekre, és ezek gyakorisága is jelentős, hiszen szinte minden évben végeznek ilyen típusú fejlesztéseket – az erre irányuló válaszok aránya 48%-os az összes megkérdezett körében. Valamelyest kevesebben (a megkérdezettek 42%-a) nyilatkozott úgy, hogy bár figyelmet fordítanak a különböző technológiai innovációkra, azok mértéke nem jelentős, sokkal inkább tekinthetők egy-egy konkrét megrendeléshez kapcsolódó technológiai fejlesztéseknek.



22. ábra

A technológiai fejlesztések bevezetésére vonatkozó hajlandóságon túl az interjúorozatban részt vevő vállalkozások azzal kapcsolatban is megkérdezésre kerültek, hogy mennyire követik, illetve látják előre az ágazatot érintő technológiai fejlesztési lehetőségeket. A beérkezett válaszok 70%-a szerint a megkérdezett vállalkozások folyamatosan követik a különböző technológiai fejlesztéseket, melyekkel hatékonyságukat növelni tudják, és az ilyen típusú lehetőségeket 1-5 évre előre látják is. Második legnagyobb arányban (12%) olyan válaszok érkeztek a megkérdezettek részéről, hogy bár követik a különböző fejlesztési lehetőségeket, jelenleg nem látnak olyan technológiát, melynek bevezetése esetén vállalkozásuk hatékonyabban tudna működni. Valamivel kevesebben (10%-nyian) nyilatkoztak úgy, hogy rendszeresen nyomon követik a fejlesztési lehetőségeket, azonban ezek bevezetésére vonatkozóan maximum 1 éves időintervallumot látnak meaguk előtt. A megkérdezett vállalkozások mindössze 5%-ánál nem foglalkoznak a fejlesztési lehetőségek nyomonkövetésével, és valamivel kevesebben (3%) vettek részt az interjúorozatban olyan vállalkozások, amelyek követik az ágazatot érintő technológiai trendeket, és ezek bevezetésére vonatkozóan 5-10 éves időtartamban látnak előre.

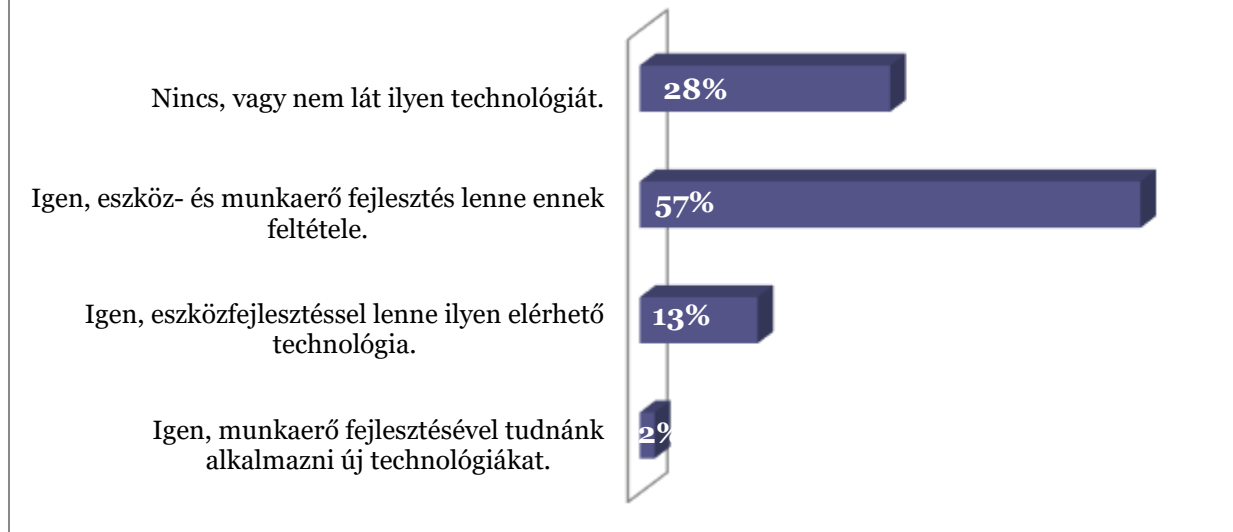
Követi-e, látja-e előre az ágazatot érintő technológiai fejlesztéseket?



23. ábra

A megkérdezett vállalkozások többségéről elmondható, hogy a hatékonyságnövelés céljából bevezetni kívánt technológiai fejlesztésekhez mind eszköz-, mind pedig munkaerőfejlesztésre szükségük lenne. Arra a kérdésre, hogy látnak-e jelenleg olyan technológiát, melynek bevezetése esetén vállalkozásuk hatékonyabban tudna működni, a megkérdezettek 57%-a nyilatkozott úgy, hogy egyaránt szükségük lenne ehhez eszköz- és munkaerőfejlesztésre. A megkérdezettek további 28%-a jelenleg nem lát olyan technológiát, amelynek bevezetése esetén hatékonyságukat növelni tudnák. Azon vállalkozások aránya, amelyeknél a technológiai fejlesztés bevezetéséhez kifejezetten eszközfejlesztésre lenne szükség 13%, míg azoké, amelyek ennek feltétele kizárólag a munkaerőfejlesztés lenne, mindössze 2%-os.

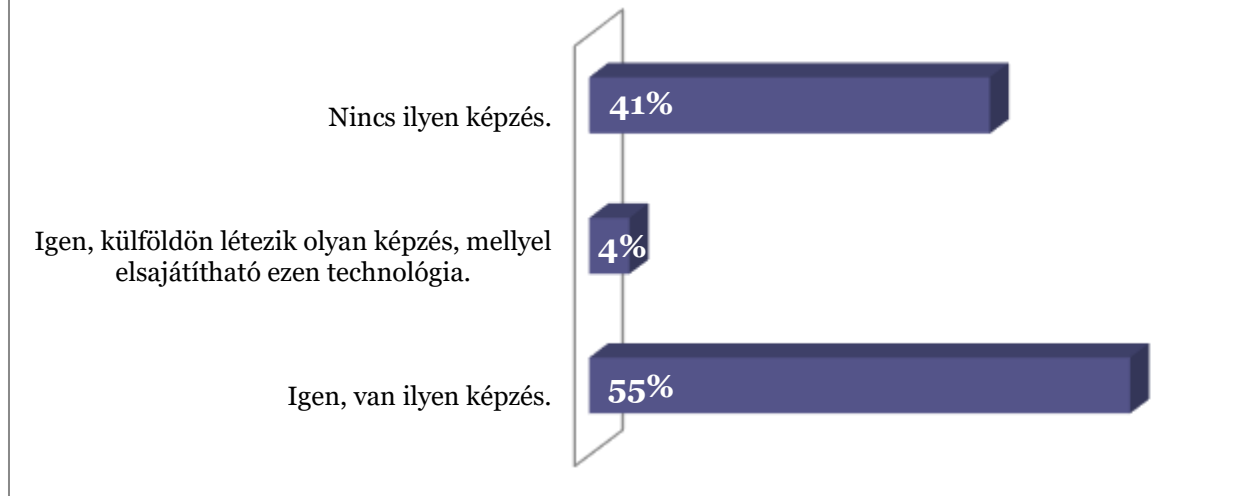
Lát-e jelenleg olyan technológiát, melynek elsajátítása / bevezetése esetén vállalata hatékonyabban tudna működni?



24. ábra

A fémipari vállalkozások technológiai fejlesztési igényeihez szükséges képzések ismeretéről azt mondhatjuk, hogy a megkérdezett vállalkozások többsége ismer olyan hazai képzést, amely a vállalkozás által bevezetni kívánt technológiához kapcsolódó készségek fejlesztésében nyújt segítséget – a megkérdezettek 55%-a ismer ilyen hazai képzést. További 41%-uk nem tudott megnevezni ilyen jellegű képzéseket, sem Magyarországon, sem pedig külföldön. Mindössze a válaszadók 4%-a nevezett meg olyan képzést, amelyet kizárólag külföldön érhető el a bevezetni kívánt technológiához kapcsolódóan.

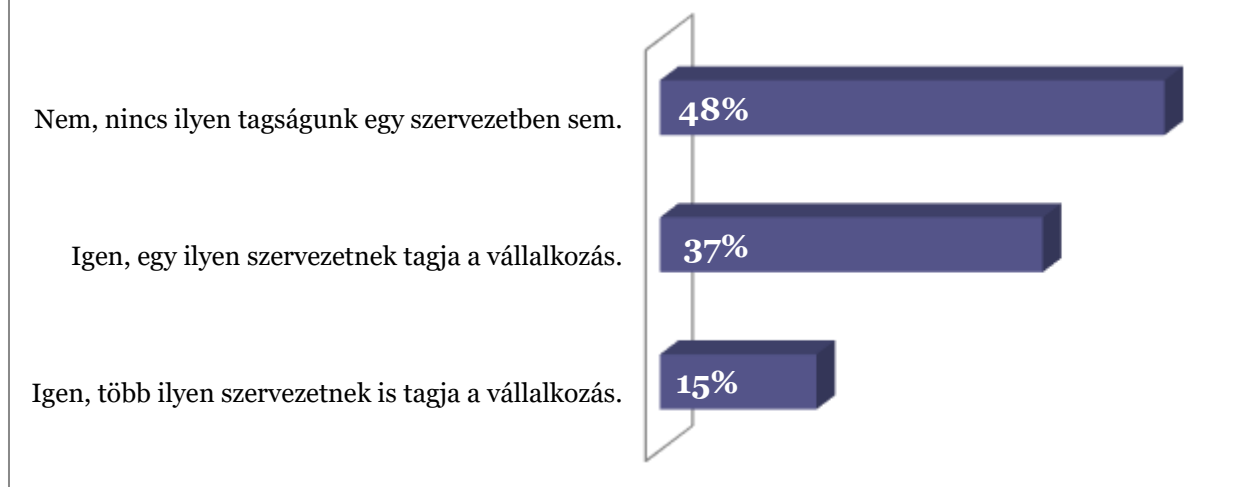
Amennyiben lát ilyen technológiát, ismer-e olyan képzést, mely szükséges a technológia elsajátításához?



25. ábra

Az interjúorozatbanban részt vevő vállalkozások a különböző érdekképviseleti tagságukkal kapcsolatban is megkérdezésre kerültek. A válaszok alapján elmondható, hogy legnagyobb arányban az olyan vállalkozások vettek részt az interjúorozatban, amelyek egyetlen magyarországi érdekképviseleti szakmai szervezetnél sem rendelkeznek tagsággal: az ilyen vállalkozások aránya 48%-os. A megkérdezettek további 37%-a rendelkezik tagsággal, de csak egy ilyen szakmai szervezetnél. Mindössze a vállalkozások 15%-a tagja több olyan szervezetnek, amely az ágazat érdekeinek képviseletét tűzte ki célul.

Tagja-e a vállalkozás olyan szakmai szervezetnek, amely az ágazat érdekeinek képviselőjét tűzte ki célul?



26. ábra

Az ágazatban működő vállalkozások szervezeti kultúráját vizsgálva elmondhatjuk, hogy a csoportmunkára nagy figyelmet fordítanak a megkérdezett vállalkozások. Háromnegyedük (75%) válaszolt igenlően arra a kérdésre, hogy a vállalkozásban a csoportmunkának jut-e szerep a mindennapos munkavégzés során, és további 13%-uk esetében a munkavállalók csak részben dolgoznak közösen, csapatmunka jelleggel. Ehhez az arányhoz képest valamelyest kevesebben (12%) nyilatkoztak úgy, hogy a vállalatnál egyáltalán nem jellemző a csoportmunka alapú munkavégzés a mindennapos működés során.



27. ábra

Azzal kapcsolatban, hogy a megkérdezett vállalkozások mennyire építik be szervezeti és működési szabályzatukba az egyes munkakörhöz kapcsolódó kompetencia elvárásokat, azt mondhatjuk, hogy többségük ezeket az elvárásokat az SZMSZ-ben nem érvényesíti: 57% azon vállalkozások aránya, amelyek nem az SZMSZ-ükben rögzítik az egyes munkakörhöz szükséges kompetenciákat, sem a szakmai készségek tekintetében, sem pedig a soft skillekhez kapcsolódóan. A megkérdezettek további 43%-a azonban a szervezeti és működési szabályzatában is megfogalmazza az egyes munkakörök elvégzéséhez szükséges – akár szakmai, akár egyéb típusú – kompetencia elvárásokat.



28. ábra

VI. A szakképzési centrumok általános helyzetképe

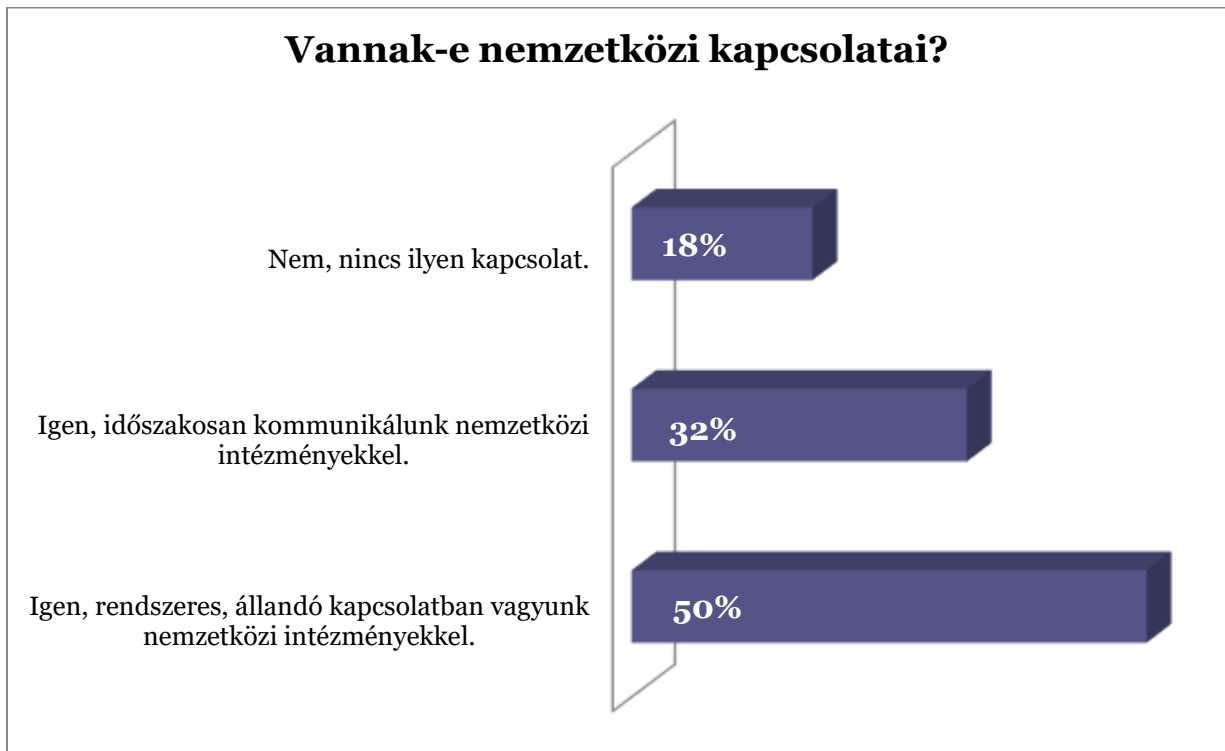
A mélyinterjú sorozat keretében a fémipari vállalkozásokon túl az adatfelvételhez további 40 olyan szakképzési centrum is hozzájárult, amelyek az ágazat számára utánpótlást biztosítanak szakmai képzésekkel. Ezekről az oktatási intézményekről összességében azt mondhatjuk, hogy jelentős többségük (83%) nem működtet semmilyen fajta minőségbiztosítási rendszert, mindössze a megkérdezettek alig egyötödénél (17%) működik valamilyen fajta minőségbiztosítási rendszer. Az erről szóló képet azonban árnyalja, hogy a kérdésre nemmel felelő oktatási intézmények többségénél az adatfelvételkor az új szakképzési törvénynek megfelelően a minőségbiztosítási rendszer kialakítása zajlott.



29. ábra

A hálózatosodás és együttműködések kapcsán a megkérdezett oktatási intézmények azzal kapcsolatban is megkérdezésre kerültek, hogy rendelkeznek-e nemzetközi kapcsolatokkal. A beérkezett válaszok alapján összességében azt mondhatjuk, hogy az intézmények többsége rendelkezik nemzetközi kapcsolatokkal, a kapcsolattartás mértékében azonban eltérő kép rajzolódik ki. A megkérdezett szakképzési centrumok pontosan fele (50%) rendszeres kapcsolatokkal rendelkezik külföldi oktatási intézményekkel, míg további 32%-uk bár rendelkezik ilyen jellegű kapcsolatokkal,

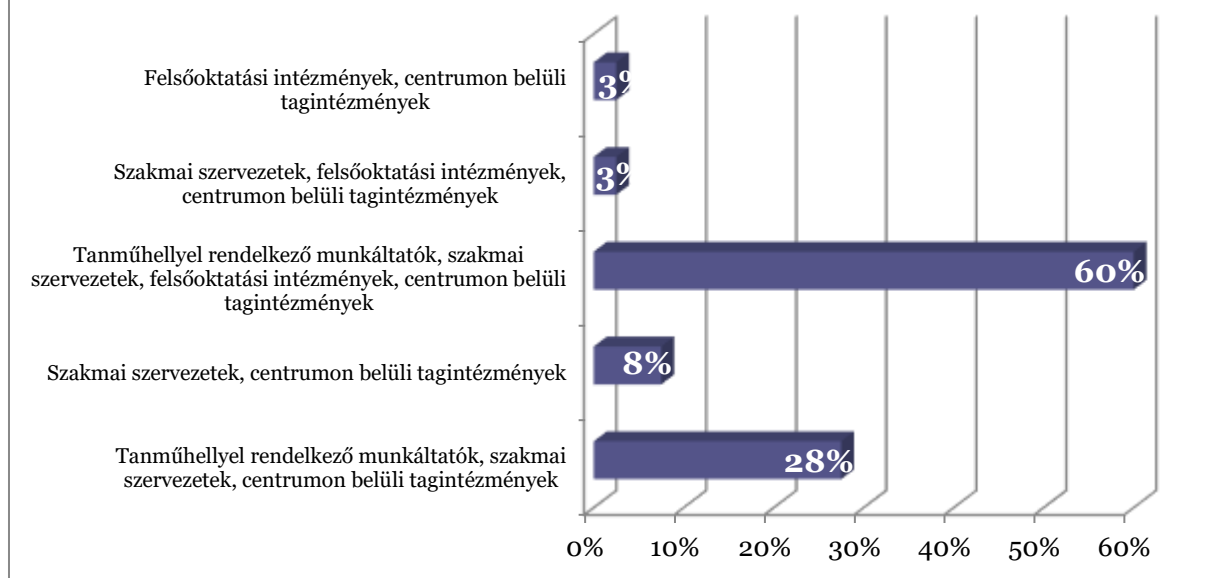
azonban ez a kapcsolattartás esetleges, általában véve konkrét projektek kapcsán működnek együtt. A válaszadók közel egyötöde (18%) nyilatkozott úgy, hogy semmilyen fajta nemzetközi kapcsolattal nem rendelkezik.



30. ábra

Azzal kapcsolatban, hogy részt vesznek-e bármilyen szakmai együttműködésben más intézményekkel annak érdekében, hogy piacképes munkaerőt tudjanak a piacra bocsátani, elmondható, hogy a megkérdezett oktatási intézmények a mindegyike rendelkezik valamilyen fajta kapcsolattal más intézményekkel. Többségük (60%) minden, az interjú során választható intézménnyel rendelkezik kapcsolatokkal. Második legnagyobb arányban azok az intézmények vettek részt az interjúsorzatban, amelyek csak felsőoktatási intézményekkel nem rendelkeznek együttműködéssel – az ilyen oktatási intézmények aránya 28%-os. A megkérdezettek további 8%-a csak szakmai szervezetekkel és a centrumon belüli más tagintézményekkel ápol kapcsolatot, és további 3%-uk csak felsőoktatási, illetve a centrumon belüli más tagintézményekkel rendelkezik kapcsolatokkal, és ugyanakkora azon intézmények aránya is, amelyek csak tanműhellyel rendelkező munkáltatókkal nem ápolnak semmilyen fajta kapcsolatot.

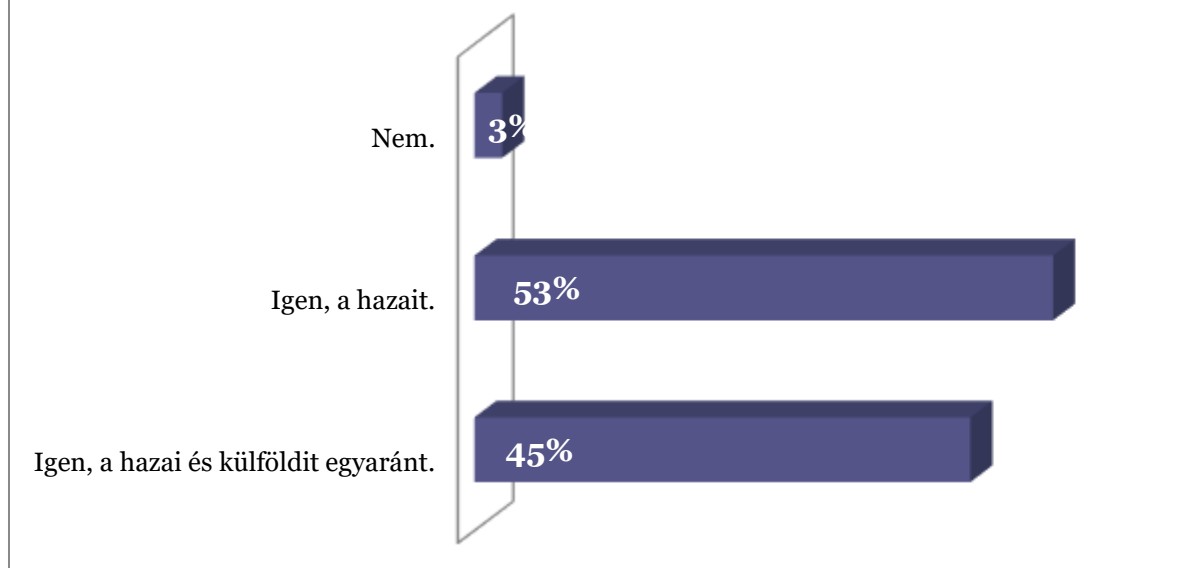
Részt vesz-e bármilyen szakmai együttműködésben más intézményekkel, annak érdekében, hogy piacképes munkaerőt tudjon kibocsátani?



31. ábra

Az egyes oktatási intézményekben zajló képzések naprakészége kapcsán az is megkérdezésre került, hogy mit gondolnak, a fémipari ágazat számára fontos képzések mennyire követik a hazai és külföldi szakirodalmat, illetve képzési követelményeket. Ezzel kapcsolatban összességében az a megállapítás tehető, hogy a megkérdezett intézmények többsége kizárólag a hazai képzési követelményeket követi – az ilyen válaszok aránya 53%-os. A megkérdezett oktatási intézmények további 45%-a egyaránt figyelemmel követi a hazai és a külföldi szakirodalmakat, illetve képzési követelményrendszereket. Mindössze a válaszadók 3%-a válaszolt nemlegesen erre a kérdésre, azaz ítélte meg úgy, hogy az intézményében zajló képzések nem követik rendszeresen az ágazat számára releváns szakirodalmakat, képzési követelményeket.

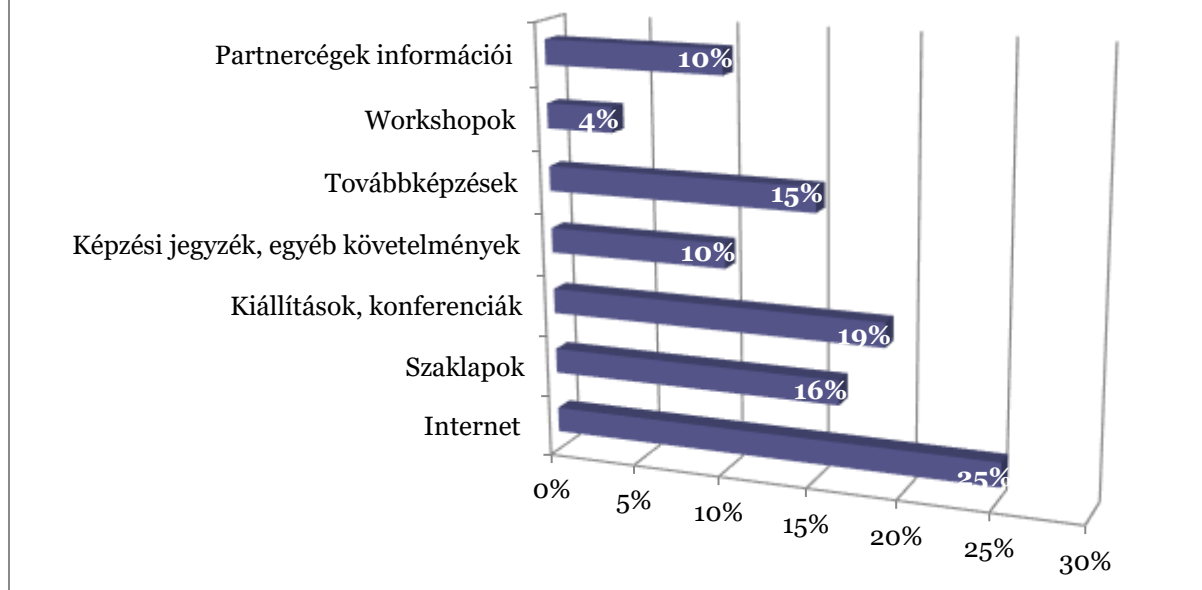
Követik-e a megjelölt képzésekben a hazai és külföldi szakirodalmat/képzési követelmény rendszereket?



32. ábra

Azzal kapcsolatban, hogy az egyes intézmények milyen módon, illetve platformokon követik a különböző szakirodalmakat, illetve követelmény rendszereket, a beérkezett válaszok alapján a következő megállapítások tehetők. A megkérdezettek legnagyobb arányban az internetes forrásokat jelölték meg elsődleges forrásként – az ilyen jellegű válaszok aránya 25%-os. Ezt követően 19%-ban kerültek megjelölésre a különböző szakmai konferenciák, kiállítások. Valamelyest kevesebben - a megkérdezettek 16%-a – neveztek meg a szaklapokat, szakmai magazinokat, illetve a továbbképzéseket – utóbbit a megkérdezettek 15%-a nevezte meg. Ugyanakkora arányban kerültek megjelölésre egyéb képzések, illetve az oktatási rendszer különböző képzési követelményei, valamint a partnercégek által biztosított információk – az ilyen jellegű válaszok aránya 10-10%-os volt a megkérdezettek körében. A válaszok további 4%-ában neveztek meg az interjúban részt vevő oktatási intézmények a különböző workshopokat.

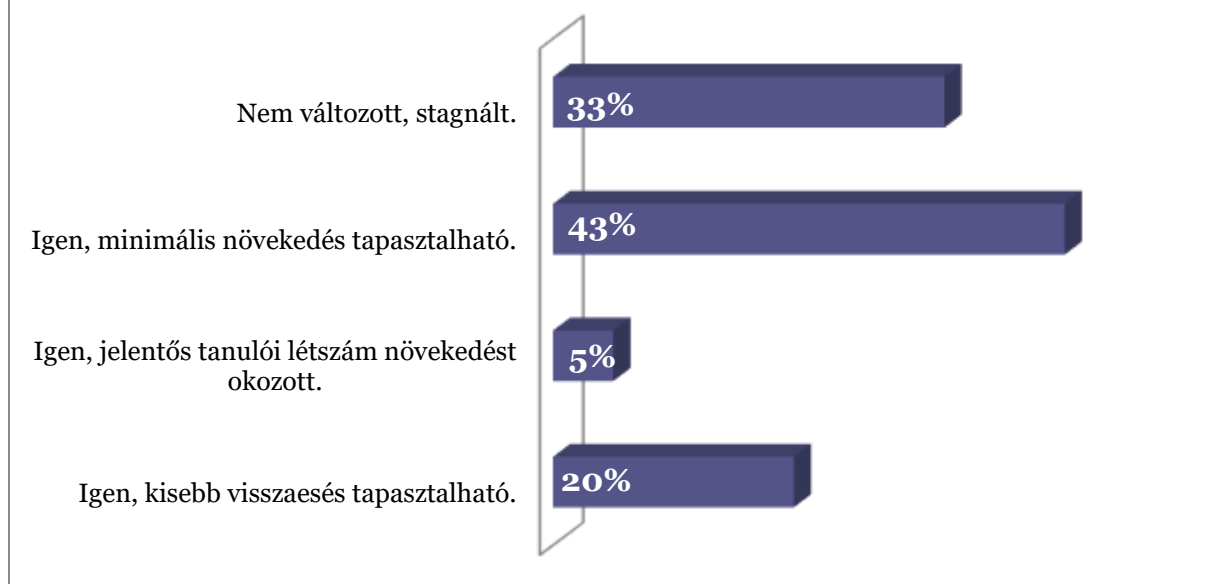
Milyen módon követi a szakirodalmat/képzési követelmény rendszereket?



33. ábra

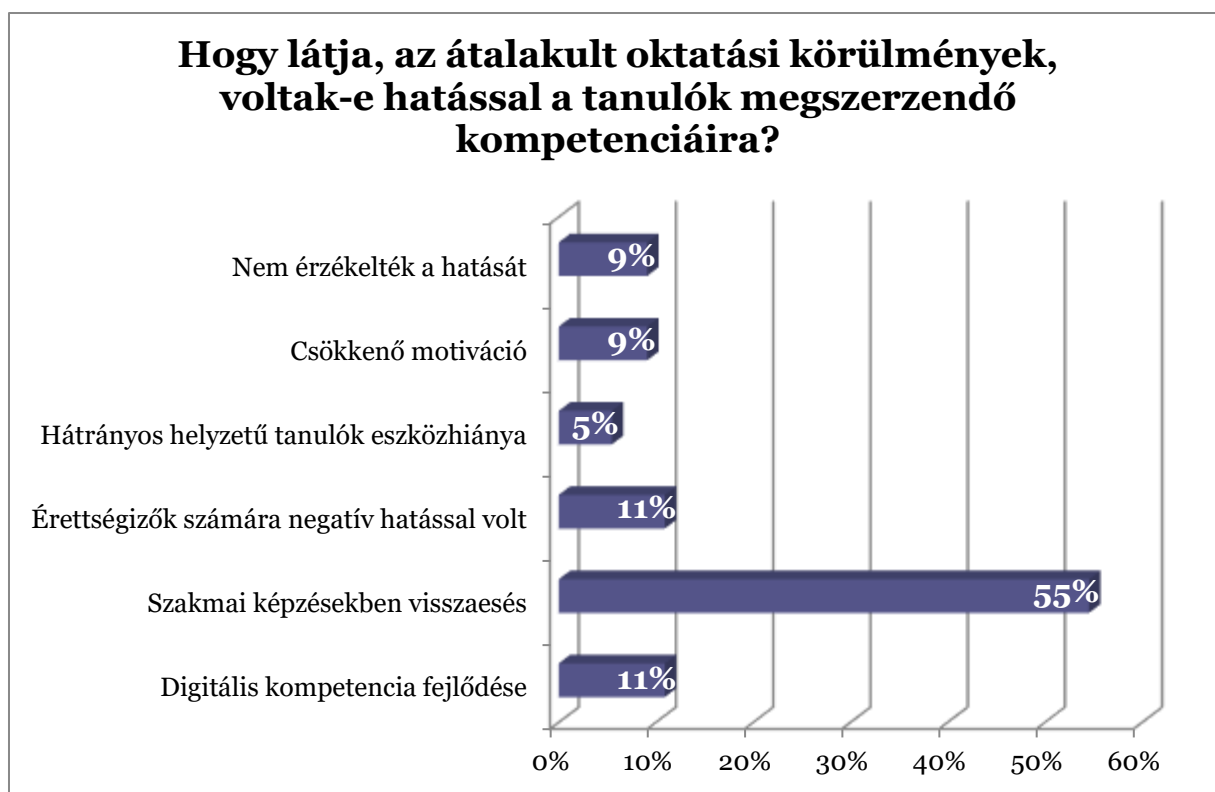
A következőkben a járványügyi helyzettel kapcsolatos kérdések kerültek megvitatásra. Elsőként azzal kapcsolatban kérdezték az interjúorozatban részt vevő oktatási intézményeket, hogy a tanulói hajlandóság változott-e bármilyen irányban a vírushelyzet során. A megkérdezett intézmények inkább pozitív képet rajzoltak ezzel kapcsolatban, hiszen többségük a tanulói létszám növekedéséről, illetve stagnálásáról számolt be. Legnagyobb arányban az olyan típusú válaszok hangzottak el, melyek szerint a tanulói létszámban növekedést tapasztalt az adott intézmény – az ilyen típusú válaszok aránya 43%-os az össze beérkezett válasz közül, míg további 5%-uk jelentős mértékű növekedésről számolt be. A megkérdezettek további 33%-a sem növekedést, sem visszaesést nem érzékelt a járványügyi helyzet során, azaz a tanulói létszám tekintetében stagnálásról számolt be. A válaszadók egyötöde (20%) szerint minimális visszaesés tapasztalható a tanulói létszámok tekintetében.

Hogyan látja a járványhelyzet befolyásolta-e az intézmény működését, a tanulók jelentkezési hajlandóságát?



34. ábra

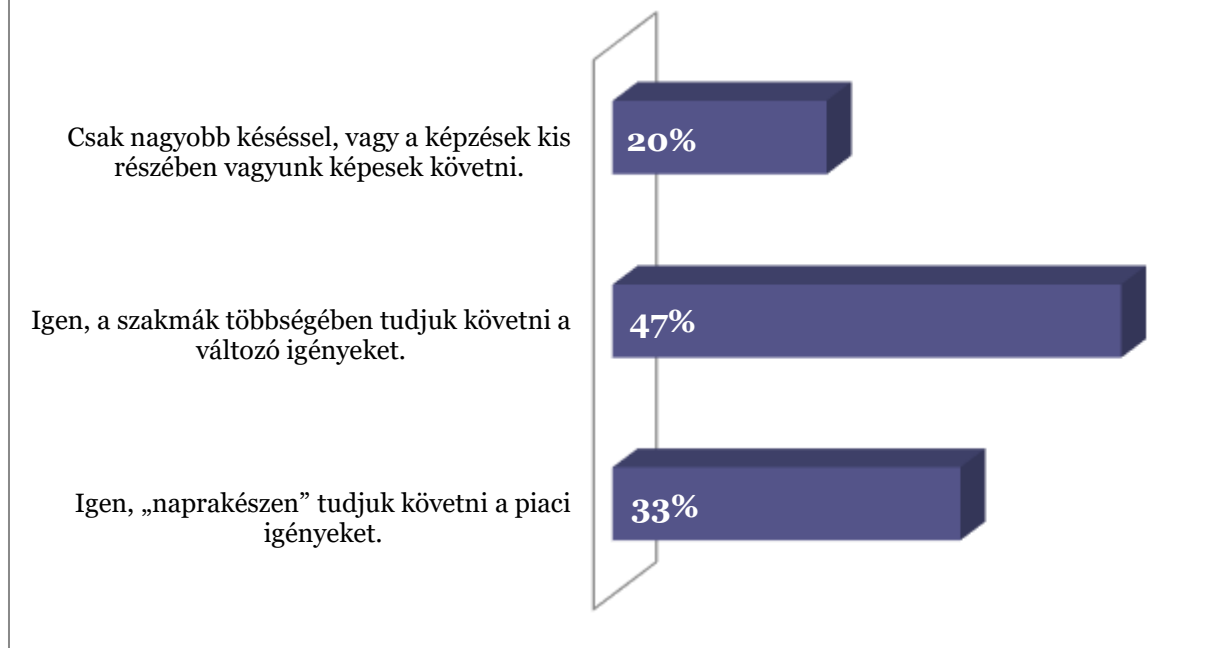
A járványügyi helyzet következményeivel kapcsolatban a következőkben a megváltozott oktatási rendszer tanulóira gyakorolt hatásáról kérdezték a mélyinterjúban részt vevőket. A megkérdezettek legnagyobb arányban a szakmai, illetve gyakorlati képzéseken tapasztaltak visszaesést a tanulók kompetenciáit illetően – az olyan jellegű válaszok aránya, amelyek erről számoltak be, 55%-os. Ugyanakkora arányban számoltak be a megkérdezett intézmények a digitális kompetenciák általános javulásáról, valamint arról, hogy a járványügyi helyzet következtében megváltozott oktatási rend elsősorban az érettségizők számára okozott negatív hatásokat – mindkét válasz aránya 11-11%-os volt a megkérdezettek körében. Azon oktatási intézmények, amelyek arról számoltak be, hogy semmilyen hatását nem érzékelték a járványhelyzetnek a tanulók kompetenciáira gyakorolt hatását, 9%-os. Ugyanekkora arányban voltak azonban azok a válaszok is, melyek a tanulók motivációjának csökkenését nevezték meg elsődleges negatív hatásként. A válaszok 5%-a szólt arról, hogy elsősorban a hátrányos helyzetű tanulókat érintette negatívan a járványhelyzet, különösen azért, mert a digitális tanrendre történő átállást nevezítette számukra a fennálló eszközhiány.



35. ábra

A korábbi kérdéshez hasonlóan, az is megkérdezésre került az interjúban részt vevő oktatási intézményektől, hogy mit gondolnak, mennyire követik a fémipari ágazat piaci keresletét az intézményükben folyó képzések. Ezzel kapcsolatban összességében azt mondhatjuk, hogy jelentős többségben vettek részt azok az oktatási intézmények, amelyek pozitívan ítélik meg képzéseik színvonalát, illetve keresletét. A válaszadók 80%-a úgy gondolja, hogy az intézményükben zajló képzések kielégítik a piaci keresletet, azonban azzal kapcsolatban, hogy milyen mértékben, eltérő véleményekkel találkozhatunk. A megkérdezettek legnagyobb arányban (47%) úgy ítélték meg, hogy a fémipari szakmák többségében képesek kielégíteni az ágazat piaci igényeit, de nem minden szakma esetében tekintettek ilyen pozitívan az intézményben zajló képzésekre. A válaszadók további 33%-a gondolta úgy, hogy az intézményükben zajló minden szakmai képzés megfelelően kielégíti a fémipari ágazat munkaerő igényeit. Nem elhanyagolható azonban azon intézmények aránya sem, amelyek úgy vélik, hogy csak kisebb késéssel tudnak reagálni az ágazat munkaerő keresletére, vagy csak a szakmai képzések kisebb részében képesek ezt a keresletet kielégíteni – az ilyen jellegű válaszok aránya 20%-os.

Követik-e az intézményben elérhető képzések a piaci keresletet?



36. ábra

VII. A szakképzési centrumok munkaerő-piaci helyzetképe

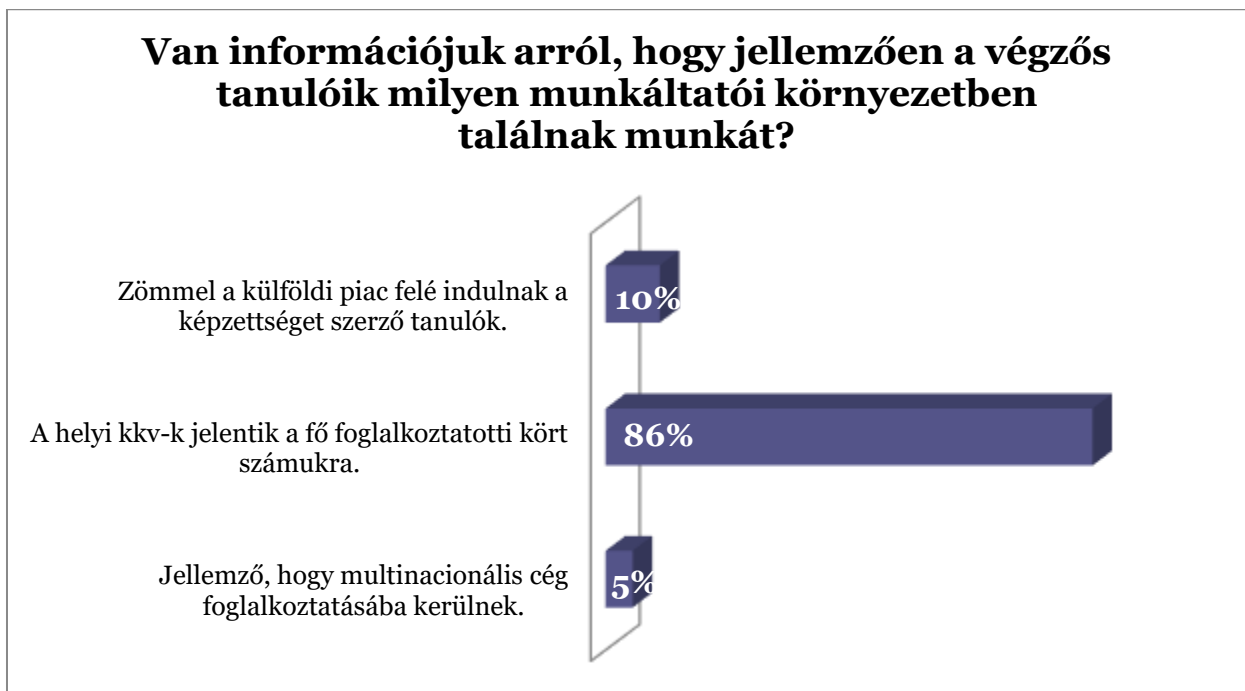
Az interjú sorozatban részt vevő oktatási intézményeket a vállalkozásokkal szemben a munkaerő-piaci tapasztalataik kapcsán elsősorban az intézményekben folyó szakmai képzésekkel összefüggésben kérdezték. A kérdések jelentős része a képzések munkaerő-piaci igényeknek való megfelelőségét, illetve a további szakmai fejlesztési irányokat érintették, de kitértek a mindennapos oktatási tapasztalatokra is. Az ilyen típusú kérdésekben került a vizsgálat fókuszába például a tanulói jelentkezések hajlandóságában szerzett tapasztalatok, valamint a lemorzsolódást és annak okait vizsgáló kérdések.

A megkérdezett oktatási intézmények tanulói iránti munkaerő-piaci keresletről a következő megállapítások tehetők. Az interjúban részt vevő intézmények jelentős többsége úgy ítélte meg, hogy végzettséget szerzett tanulóik iránt folyamatos a kereslet, és az ágazatban működő vállalkozások számára folyamatos utánpótlást tudnak biztosítani – az ilyen típusú válaszok aránya 73%-os. A megkérdezettek további 15%-a úgy látja, hogy általában pár éven belül sikeresen helyezkednek el tanulóik képzettségükben megfelelően a munkaerőpiacon. A válaszadók 8%-a olyan tapasztalatról számolt be, mely szerint végzettséget szerzett tanulóik bár el tudnak helyezkedni a munkaerőpiacon, nem abban a munkakörben helyezkednek el, amelyben végzettségüket tekintve tudnának. A megkérdezettek további 5%-a nem tudott nyilatkozni a végzettséget szerzett tanulóik további karrierútjáról, ugyanis ilyen fajta utánpótlást nem végeznek az intézményben.



37. ábra

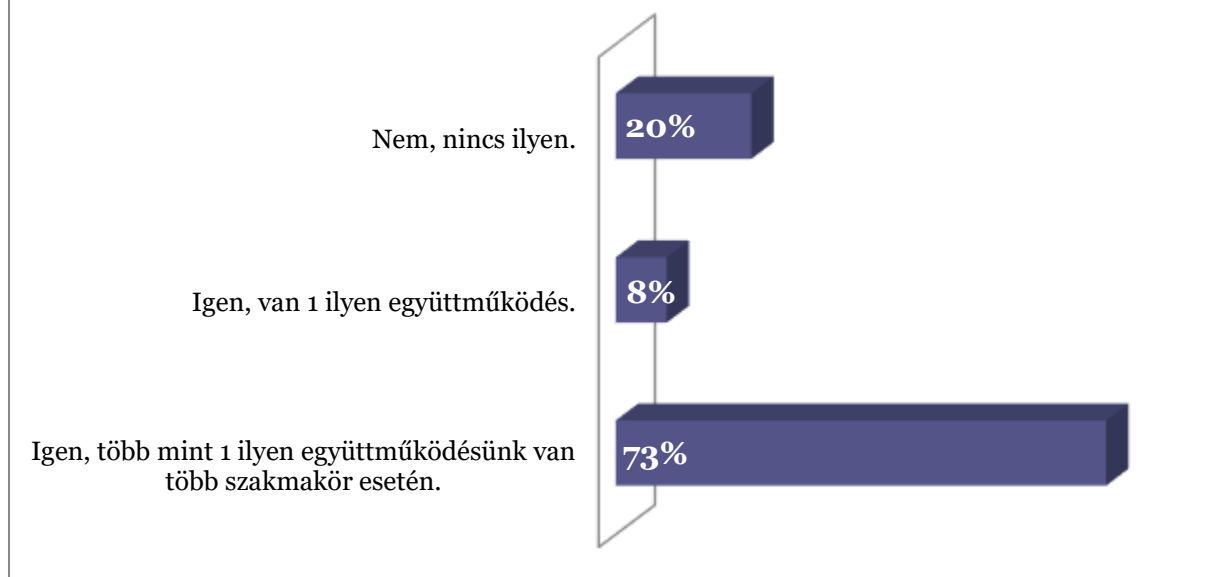
Azzal kapcsolatban, hogy a végzettséget szerzett tanulók milyen munkakörnyezetben tudnak elhelyezkedni, összességében azt mondhatjuk, hogy a beérkezett válaszok alapján elsőként a helyi kis- és középvállalkozások jelentik a felszívó erőt – a megkérdezett oktatási intézmények 86%-a nevezte meg a helyi kis- és középvállalkozásokat, mint elsődleges foglalkoztatókat. Második legnagyobb arányban olyan válaszok születtek, melyek arról szóltak, hogy végzettséget szerzett tanulóik elsősorban a külföldi munkaerő-piacokon tudják értékesíteni megszerzett tudásukat – az ilyen válaszok aránya 10%-os az összes válaszhoz képest. A multinacionális cégeket mint elsődleges foglalkoztatókat mindössze a válaszadók 5%-a jelölte meg.



38. ábra

Az interjúsorozat során a következő kérdés a fémipari ágazatban működő vállalkozásokkal történő együttműködéseket érintette. Ezzel kapcsolatban elmondhatjuk, hogy a válaszok többsége közvetlen együttműködésről számolt be. A megkérdezett oktatási intézmények jelentős többsége több, mint egy olyan vállalkozással is együttműködésben áll, amely tanulóinak számára tanműhelyet biztosít – az ilyen jellegű válaszok aránya 73%-os. A megkérdezettek további 8%-a mindössze egyetlen ilyen együttműködéssel rendelkezik. Nem jelentős, de nem is elhanyagolható azon intézmények aránya a megkérdezettek körében, amelyek egyáltalán nem rendelkeznek olyan kapcsolattal, amelynek keretében egy, vagy akár több vállalkozással működnének együtt tanműhely biztosításával – az ilyen típusú válaszok aránya 20%-os.

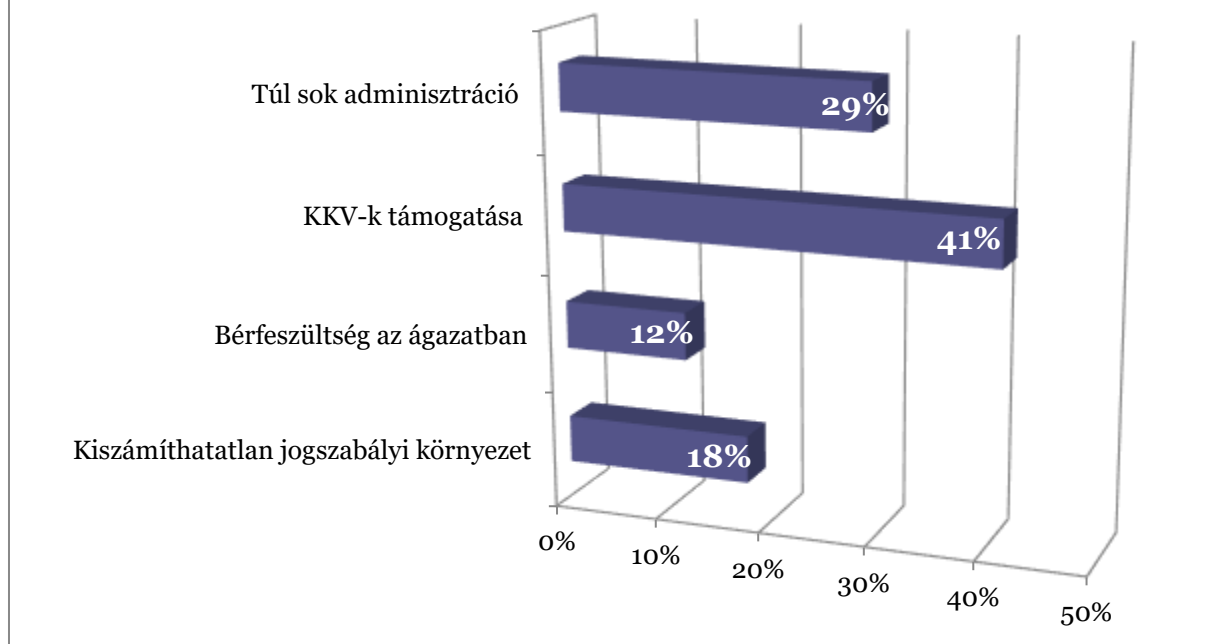
Vannak-e aktív együttműködések munkáltatókkal, tanműhely biztosítására?



39. ábra

A kérdéskört jobban megvizsgálva azzal kapcsolatban is megkérdezésre kerültek az interjúban részt vevő oktatási intézmények, hogy milyen jogszabályi módosításokra lenne szükség megítélésük szerint ahhoz, hogy a tanulók számára több gyakorlati képzési helyet biztosítsanak a munkáltatók. Elsősorban olyan válaszok születtek, amelyek a kis- és középvállalkozások különböző formában történő támogatását nevezték meg – az ilyen válaszok aránya 41%-os. Az ilyen típusú válaszok elsősorban a tanulók foglalkoztatásához szükséges anyagi ráfordításokat nevezték meg. Második legnagyobb arányban a tanulók foglalkoztatásával összefüggő adminisztrációs terhet nevezték meg a gyakorlati helyek létesítésének akadályaként – az ilyen jellegű válaszok aránya 29%-os a megkérdezettek körében. A válaszadók további 18%-a szerint elsősorban a jelenleginél kiszámíthatóbb jogszabályi környezetre lenne szükség ahhoz, hogy a különböző munkáltatók nagyobb hajlandóságot mutassanak a tanulók, gyakornokok foglalkoztatására. Utolsóként az ágazatban meglévő bérfeszültségeket jelölték meg a megkérdezettek, amelyek többsége arról szólt, hogy a munkáltatók számára a jogszabályokban előírt gyakornoki díjazás bérfeszültséget okoz a vállalkozásokon belül, és ennek rendezése révén megítélésük szerint ösztönözni lehetne a munkáltatókat további gyakorlólétrehozására – az ilyen jellegű válaszok aránya 12%-os.

Megkönnyítendő a tanulók gyakorlati helyének létesítését, milyen változásokra lenne szükség akár jogszabályi oldalról?



40. ábra

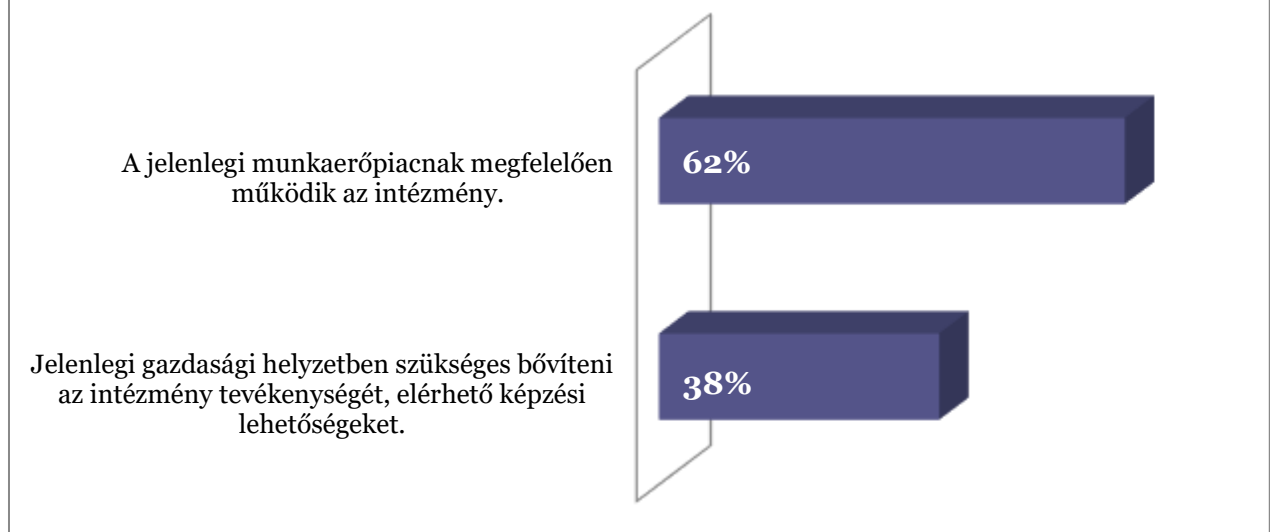
Mindezen kívül az is megkérdezésre került az interjúsorozatban részt vevő oktatási intézményektől, hogy van-e olyan, az intézményi működést szabályozó jogszabály, amelynek megváltoztatása révén az oktatás hatékonysága növekedne. A beérkezett válaszok alapján azt mondhatjuk, hogy a megkérdezettek többsége nem lát ilyen szabályozást – az ilyen típusú válaszok aránya 35%-os, melyek az új szakképzési törvény megfelelőségére is rávilágítottak. Valamelyest kevesebben – a megkérdezettek 30%-a – ezzel szemben úgy látja, hogy az új szakképzési törvény felülvizsgálatára lenne szükség, de konkrét jogszabályi változtatást ezek az intézmények nem neveztek meg, pusztán általánosságban fogalmaztak meg kritikát az adatfelvételkor hatályos szakképzési törvénnyel összefüggésben. A megkérdezett oktatási intézmények ezen kívül a központosított beszerzési eljárásokat, valamint a túlzott adminisztrációs és bürokratikus terheket neveztek meg, mint az oktatás hatékonyabb működését biztosító gátakat – az ilyen jellegű válaszok aránya 10-10%-os. Valamelyest kevesebben számoltak be a gyorsan változó jogszabályi és egyéb intézményi szabályozásokat biztosító előírásokról, amely válaszok aránya 8%-os volt a megkérdezettek körében. Mindössze a válaszadók 5%-a gondolta úgy, hogy az oktatás hatékonyságának növeléséhez elsősorban a különböző infrastrukturális fejlesztések járulhatnak hozzá, valamint a megkérdezettek 3%-a tartja kívánatosnak a kisebb létszámban folytatott gyakorlati oktatás bevezetését.



41. ábra

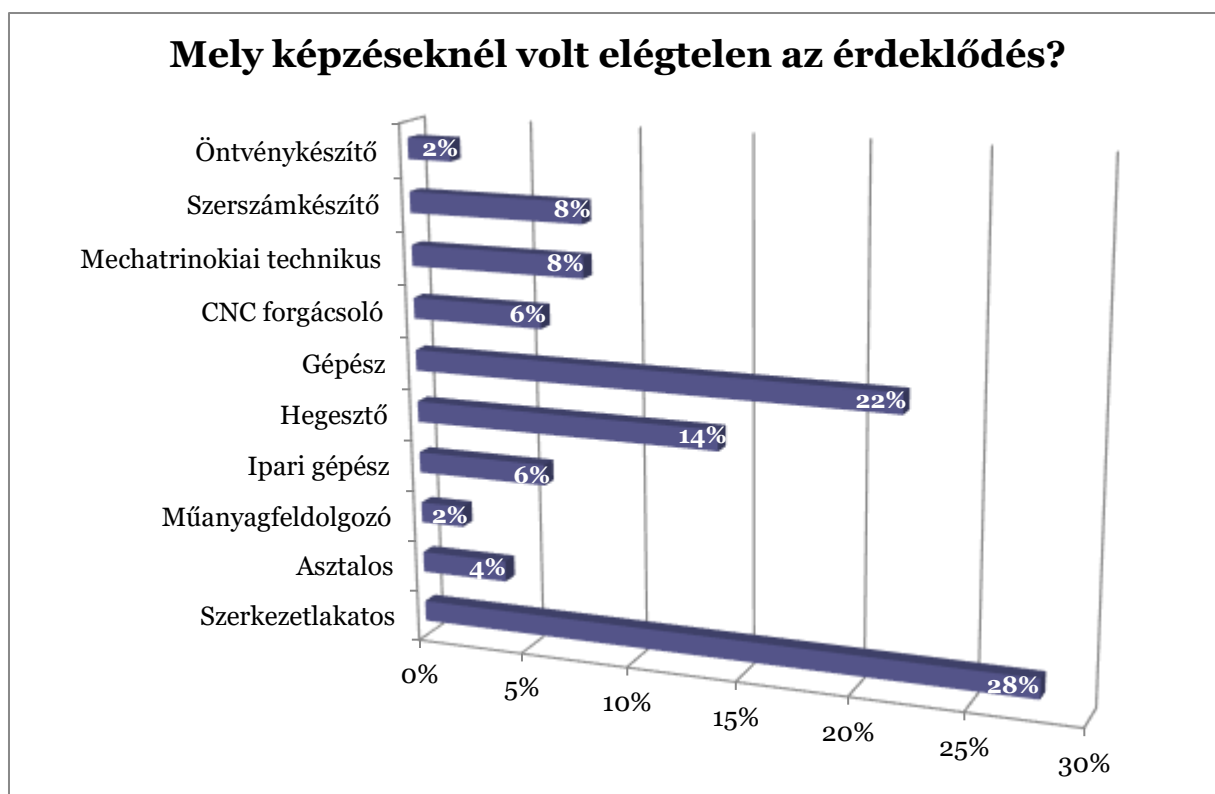
A korábbi kérdést finomítva az is megkérdezésre került az interjúban részt vevő oktatási intézmények részéről, hogy az intézményben elérhető képzések mennyire képesek követni a munkaerő-piaci igényeket, illetve az ezen képzések során elsajátítható szakmai kompetenciák milyen módon reflektálnak a munkaerő-piaci igényekre. A válaszok többsége (62%) pozitívan ítéli meg az intézményben zajló képzések minőségét, ugyanis úgy vélik, hogy a jelenlegi munkaerő-piaci igényeket megfelelően tudják elégíteni. A válaszadók további 38%-a azonban úgy ítélte meg, hogy a jelenlegi gazdasági helyzetben szükséges lenne bővíteni az intézmény tevékenységét, illetve az intézménybe elérhető képzési lehetőségeket.

Hogyan ítéli meg az intézmény helyzetét a jelenlegi munkaerő-piaci környezetben?



42. ábra

Azzal kapcsolatban, hogy mely képzések esetében érzékelhető a tanulói létszám csökkenése, összességében azt mondhatjuk, hogy elsődlegesen a szerkezetlakatos szakmai képzéseket jelölték meg a megkérdezettek – az erről szóló válaszok aránya 28%-os. Második legnagyobb arányban a gépészeti képzéseket jelölték meg az interjúsorozatban részt vevő oktatási intézmények, melyek aránya 22% a beérkezett válaszok közül. Ezt követően 14%-ban a hegesztő képzésben érzékelik az intézmények a tanulói jelentkezési hajlandóság csökkenését, és 8-8%-ban nevezték meg a szerszámkészítő, valamint a mechatronikai technikus képzéseket. A válaszok 6-6%-ban az ipari gépész, és CNC forgácsoló képzéseket nevezték meg. Alacsony arányban érkeztek olyan válaszok, amelyek kevésbé a fémipari ágazatot érintő képzéseket nevezték meg: 4%-os az asztalos képzést megjelölő válaszok aránya, és további 2-2%-ban kerültek megjelölésre az öntvénykészítő és műanyagfeldolgozó képzések.



43. ábra

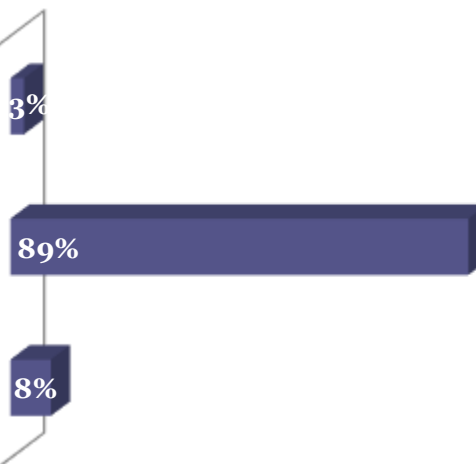
Szintén az előző kérdésekhez kapcsolódóan a tanulók megszerzett kompetenciáival kapcsolatos kérdést tettek fel az intézmények számára, melynek keretében arra voltak kíváncsiak, hogy tapasztalataik alapján milyen kompetenciaszinttel rendelkeznek a szakmai végzettséget szerzett tanulók. Ezzel kapcsolatban azt mondhatjuk, hogy a válaszadók jelentős többsége úgy ítéli meg, hogy bár célzott kompetenciafejlesztést végeznek a szakmai képzések során, azok egy részét később a végzettséget szerző tanulókat foglalkoztató vállalkozások egészítik ki – az erről szóló válaszok aránya 89%-os. A megkérdezett oktatási intézmények további 8%-a nyilatkozott úgy, hogy magas szakmai kompetenciafejlesztés zajlik a képzések ideje alatt, amelyek teljes mértékben kielégítik a fémipari ágazatban működő vállalkozások kompetencia igényeit. Mindössze a válaszadók 3%-a gondolja úgy, hogy intézményükben a szakmai képzések nem teljesen tudják kielégíteni a vállalkozások által támasztott követelményeket, de ennek tudatában is vannak a megkérdezett intézmények, és a képzések ilyen irányú fejlesztése folyamatban van.

A tapasztalatai alapján milyen kompetenciaszinttel rendelkeznek a szakmai végzettségek vonatkozásában a tanulók?

A jelenlegi képzési tematikák nem teljesek, de tervezzük, folyamatban van fejlesztésük, melyek révén hatékonyabban tudnak illeszkedni a vállalati igényekhez a képzést végző tanulók.

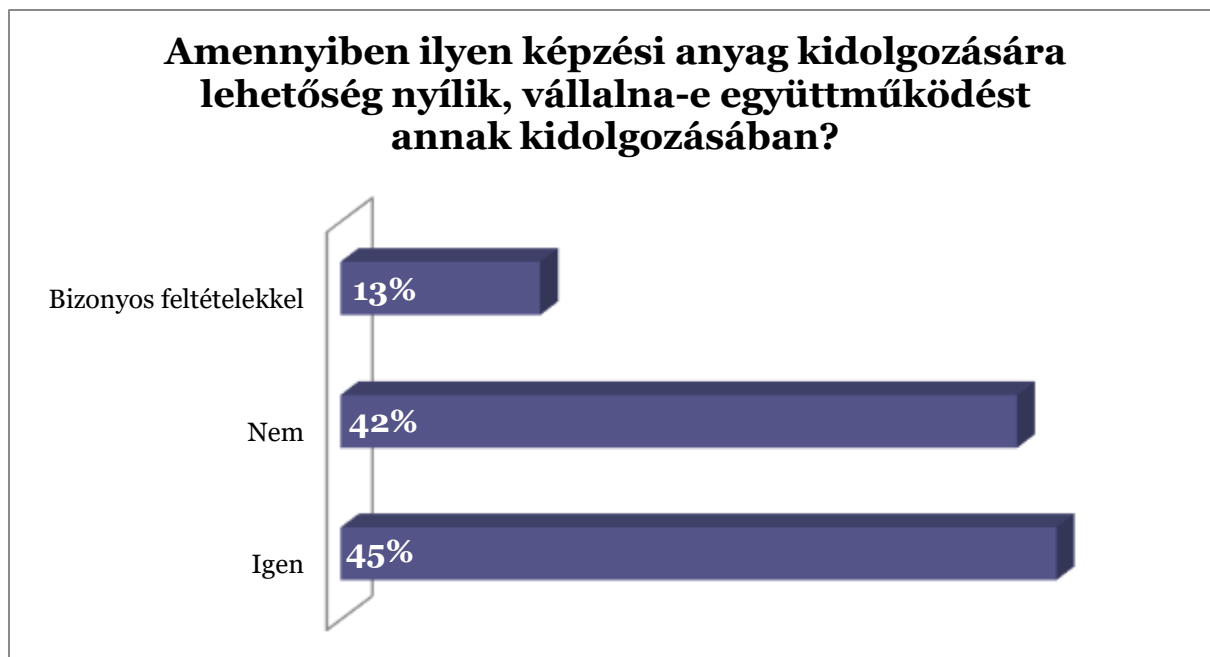
Célzott kompetenciafejlesztést végzünk a képzés ideje alatt, a tanulóink általános ismereteket sajátít el, melyeket a munkáltatók egészítenek ki speciális igényeikkel.

Magas minőségű szakmai kompetenciával rendelkezőket bocsátunk ki a munkaerő-piacra intézményünkben, akik a munkáltatóknál hamar tudnak illeszkedni a munkafolyamatokhoz.



44. ábra

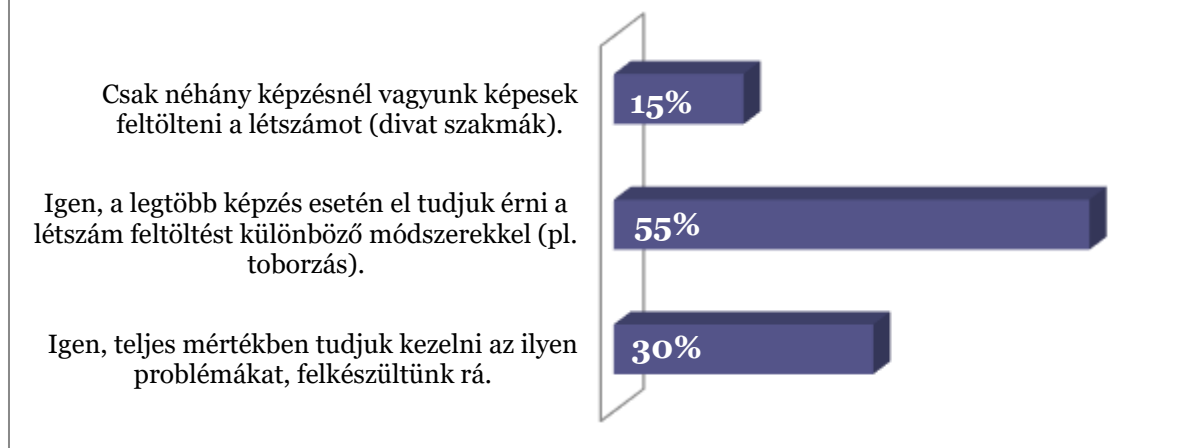
A következőkben az ágazatban működő szakmai szervezetekkel történő együttműködési lehetőségekről kerültek megkérdezésre az interjúorozatban részt vevő oktatási intézmények. Az ezzel kapcsolatos kérdésre, mely szerint amennyiben olyan képzési anyag kidolgozására lehetőség nyílna, amely az ágazat számára releváns készségfejlesztő lehetőségeket biztosítana, vállalna-e együttműködést az ágazatban működő szakmai szervezettel, a következő válaszok érkeztek: legnagyobb arányban (45%) olyan intézmények vettek részt az interjúban, amelyek szívesen vállalnának ilyen típusú együttműködést. További 13%-uk bár szintén részt venne ilyen együttműködésben, azonban ehhez bizonyos feltételeket szabna a szakmai szervezetek, illetve az együttműködés keretei számára. A megkérdezett oktatási intézmények további 42%-a azonban egyértelműen elutasító volt, és még feltételekkel sem venne részt olyan együttműködésben, amely a szakmai szervezetek bevonásával képzési anyag kidolgozását céloznák.



45. ábra

A lemorzsolódással kapcsolatos problémák kezelése került a továbbiakban fókuszba. Elsőként azzal kapcsolatban kerültek megkérdezésre a fémipari ágazatban érintett szakképzési centrumok, hogy amennyiben jelentkezne a lemorzsolódás problémája az egyes intézményekben, azt milyen módon és mértékben tudná kezelni. A beérkezett válaszok alapján a következőt mondhatjuk: a megkérdezettek többsége (55%) úgy látja, hogy a képzések többségének esetében képesek lennének feltölteni a hiányzó létszámot, amennyiben az adott képzésre nem jelentkezne megfelelő számú tanuló, melynek elsődleges módszerének a célzott toborzást nevezték meg az megkérdezettek. Az interjúsorozatbanban részt vevő oktatási intézmények további 30%-a úgy véli, hogy nem csak az intézményben elérhető képzések többségében, hanem azok egészében képesek lennének megakadályozni a tanulói létszám csökkenését, sőt kifejezett stratégiák állnak rendelkezésre az intézményekben az ilyen típusú probléma kezelésében. A beérkezett válaszok további 15% szólt arról, hogy csak bizonyos képzések esetében – leginkább a divatszakmák esetében – gondolják úgy, hogy meg tudnák akadályozni a tanulói létszám csökkenését.

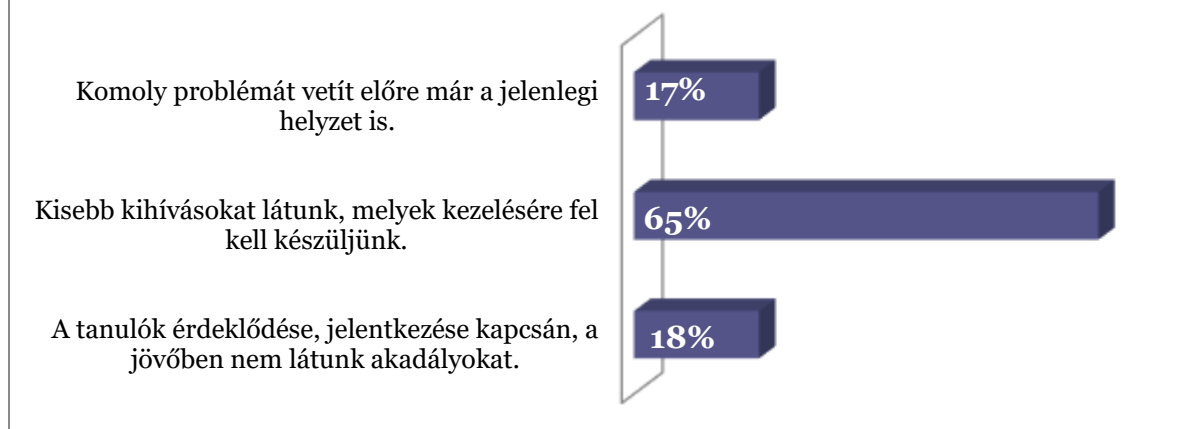
Amennyiben a képzésre jelentkezők létszámát tekintve jelentős csökkenés következne be, képes lenne-e valamilyen eszközzel az intézmény ezt a csökkenést megakadályozni?



46. ábra

Azzal kapcsolatban is megkérdezésre kerültek az interjúban részt vevő oktatási intézmények, hogy miképpen látják a jövőt a tanulói jelentkezési hajlandóság tekintetében. A megkérdezettek többsége csak kisebb kihívásokat lát a meghirdetett képzéseikre történő jelentkezéssel kapcsolatban, melynek fennállása esetén az intézménynek kellő felkészültséggel rendelkeznek, azaz úgy ítélik meg, hogy fel vannak készülve az ilyen típusú kihívások kezelésére – a válaszok 65%-a szolt erről. A megkérdezettek további 18%-a tekint ennél is pozitívabban a jövőre, azaz gondolja úgy, hogy semmilyen fajta kihívás nem jelentkezik a későbbiekben intézményükben az egyes képzésekre történő tanulói jelentkezésekkel összefüggésben. Ennél valamelyest kevesebben – a megkérdezettek 17%-a – látják borúsabban a jövőt, és vélekednek úgy, hogy a tanulói jelentkezésekben tapasztalható csökkenést már most is tapasztalják, és ez a helyzet komoly problémákat vetít előre.

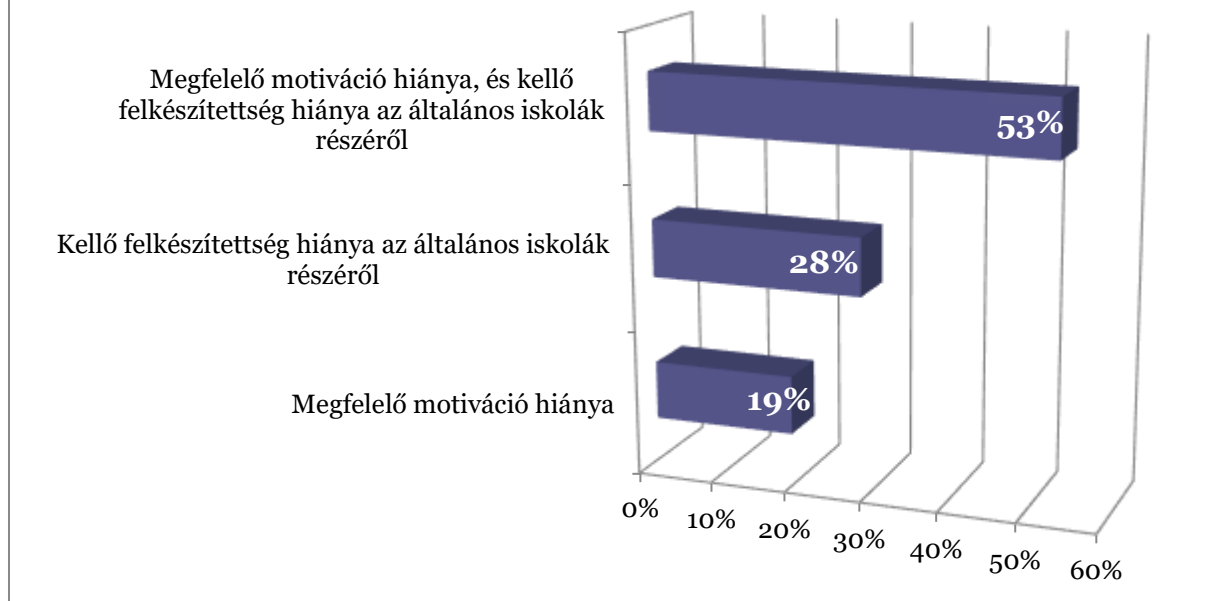
Hogyan látja, az Önök által meghirdetett képzések kapcsán, hogy fog várhatóan alakulni az érdeklődés?



47. ábra

Azzal kapcsolatban, hogy mi okozza a legnagyobb nehézséget az iskolába jelentkezők felvételénél, összességében azt mondhatjuk, hogy elsősorban a megfelelő motivációt, illetve a megfelelő felkészítettség hiányát nevezték meg a megkérdezett oktatási intézmények – az ezeket a szempontokat megnevező válaszok aránya 53%-os. Az olyan típusú válaszok aránya, melyek kizárólag az általános iskolai felkészítő képzések minőségét jelölték meg elsődleges okként, a megkérdezettek körében 28%-os. A válaszok közel egyötöde (19%) ezzel szemben kifejezetten az intézménybe jelentkező tanulók megfelelő motivációját hiányolták.

Mi okozza a legnagyobb nehézséget az iskolába jelentkezők felvételénél?



48. ábra

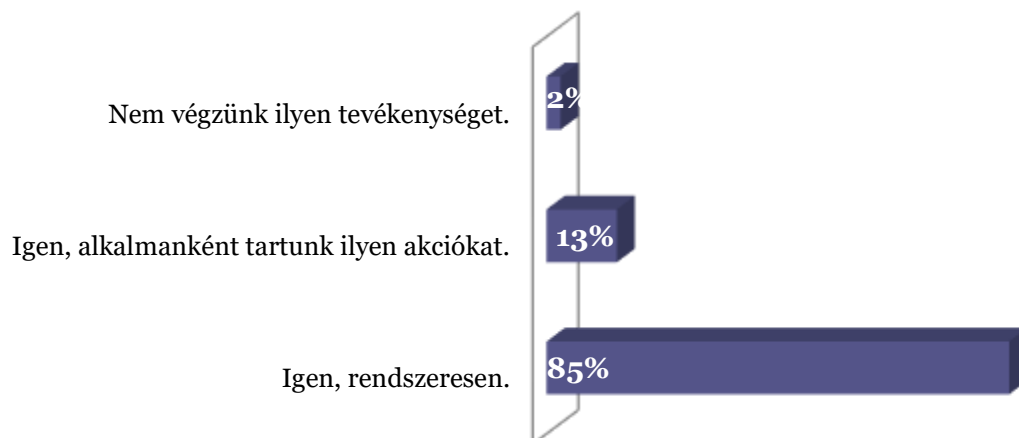
A következőkben az egyes intézmények utánpótlásával kapcsolatos kérdések érkeztek a mélyinterjúban részt vevők irányába. Elsőként az utánpótlás minőségének megítélésével kapcsolatos kérdés következett, melyre a következő típusú válaszok érkeztek: legnagyobb arányban azok az intézmények képviselték magukat az interjúsorozatban, amelyek meglehetősen negatívan ítélik meg az általános iskolákból érkező utánpótlást. A válaszok 75%-a szerint az utánpótlás vagy egyáltalán, vagy a képzések többségénél nem megfelelő színvonalú. A megkérdezettek többsége (55%) nyilatkozott úgy, hogy a legtöbb szakmai képzés esetében az utánpótlást biztosító iskolai felkészítések nem megfelelő színvonalon zajlanak, míg a válaszadók további egyötöde (20%) látja úgy, hogy a felkészítő képzések általában véve nem megfelelőek. Ugyanakkora azonban azon oktatási intézmények aránya is (20%), amelyek úgy vélik, hogy a legtöbb szakmai képzés esetében megfelelő felkészítés zajlik az oktatási rendszer alsóbb szintjein. Mindössze a válaszadók 5%-a látja teljesen megoldottnak az iskolai felkészítést, amely az intézmény számára az utánpótlást biztosítja.



49. ábra

Azzal kapcsolatban, hogy a megkérdezett oktatási intézmények mennyire veszik ki részüket az ilyen típusú iskolai felkészítő képzések megvalósításában az általános iskolákban, összességében azt mondhatjuk, hogy az interjúorozatban részt vevők jelentős többsége végez ilyen típusú felkészítést. A megkérdezettek 85%-a rendszeresen végez előzetes felkészítést, illetve toborzó tevékenységet általános iskolákban, és további 13%-uk bár szintén valósít meg ilyen jellegű tevékenységet, azonban ennek rendszeressége alkalmankénti, esetleges. Mindössze a megkérdezett oktatási intézmények 2%-a nem végez semmilyen fajta előzetes felkészítést általános iskolákban.

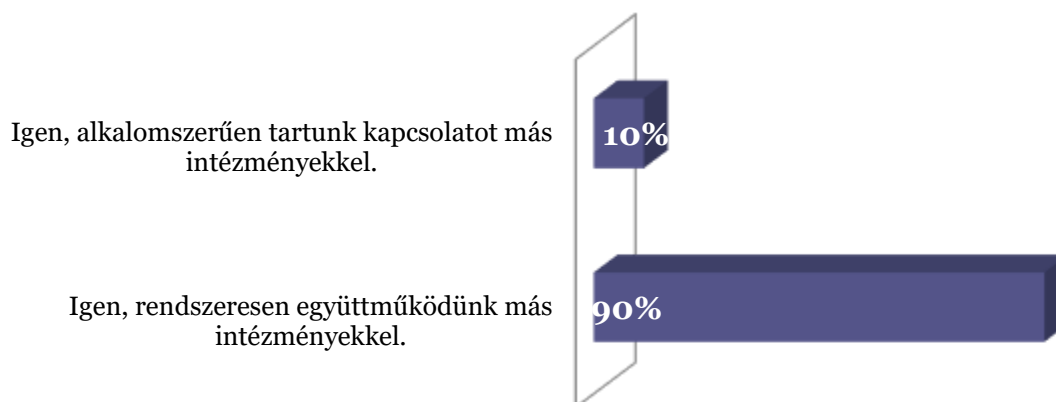
Végeznek-e előzetes felkészítést, és toborzást az általános iskolákban?



50. ábra

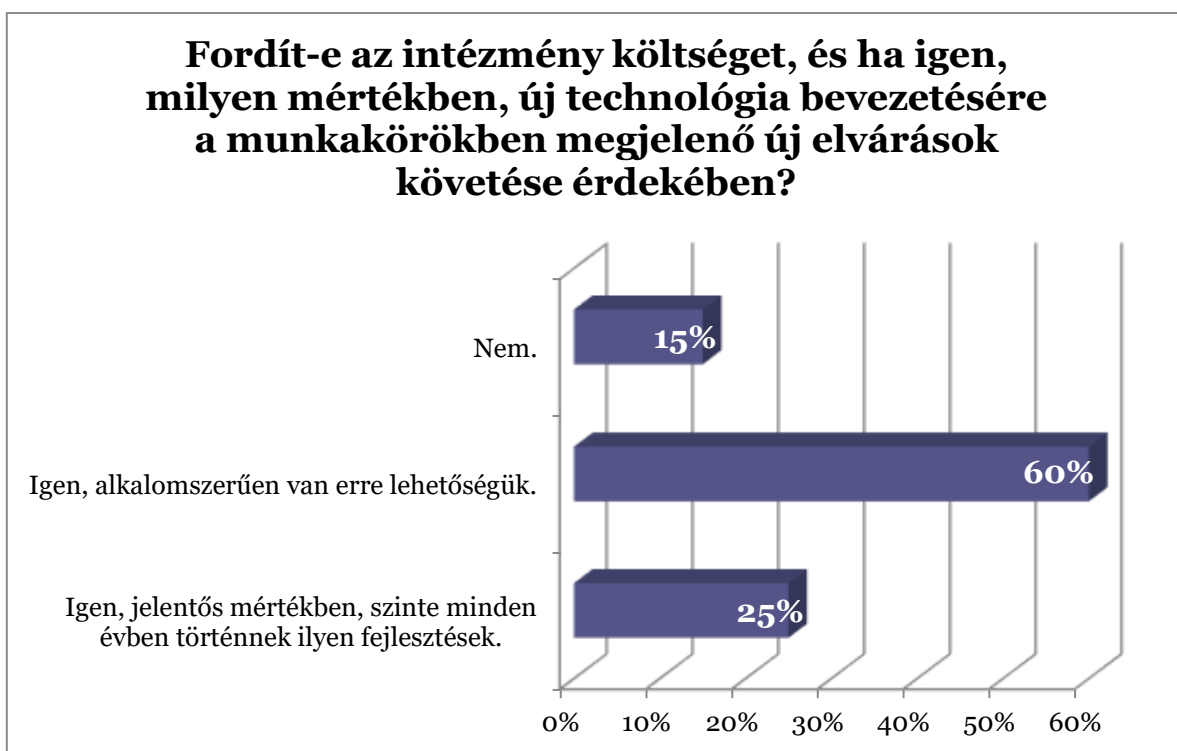
A következőkben a más oktatási intézményekkel folytatott együttműködésekkel kapcsolatban kerültek megkérdezésre az interjúban részt vevők. A válaszok alapján elmondható, hogy a megkérdezett oktatási intézmények mindegyike ápol valamilyen kapcsolatot más intézményekkel, azonban az együttműködés mértéke jelentős különbségeket mutat: míg azon intézmények aránya, amelyek rendszeres együttműködésekkel ápolnak már oktatási intézményekkel, 90%-os, míg azon intézményeké, amelyek csak alkalmanként vesznek részt együttműködésben, 10%-os.

Részt vesz-e bármilyen szakmai együttműködésben más intézményekkel, annak érdekében, hogy piacképes munkaerőt tudjon kibocsátani?



51. ábra

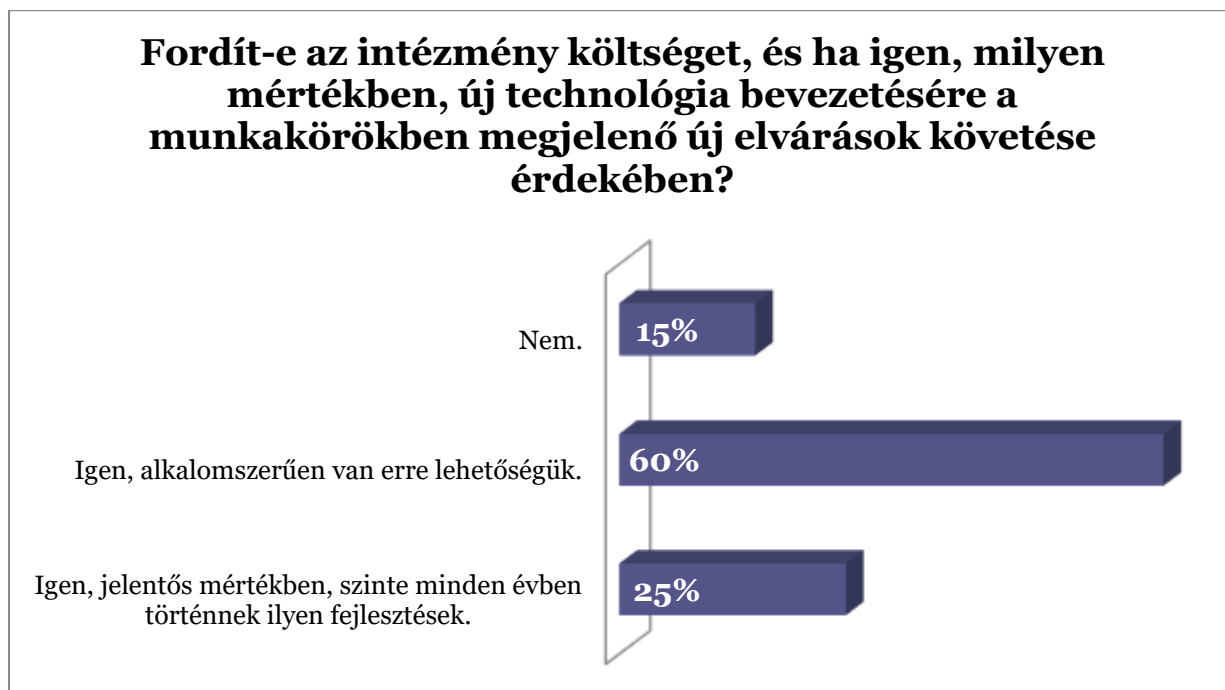
Az egyes oktatási intézmények technológiai helyzetképével kapcsolatos kérdések következtek, melynek keretében elsőként arra voltak kíváncsiak a mélyinterjú lebonyolító szakemberek, hogy az interjúban részt vevő oktatási intézmények fordítanak-e, és ha igen, milyen mértékben új technológia bevezetésére költségeket. A beérkezett válaszok alapján azt mondhatjuk, hogy a megkérdezettek jelentős többsége fordít erőforrásokat különböző technológiai újítások bevezetésére, azonban az ilyen típusú fejlesztések rendszeressége eltérő az intézmények között. Többségük (60%) számára csak alkalmyszerűen nyílik lehetőség olyan technológiai fejlesztések bevezetésére, amelyek az egyes ágazati munkakörökben megjelenő új elvárásokra reflektálnak. A megkérdezett oktatási intézmények további egynegyede (25%) azonban rendszeresen fordít erőforrásokat új technológiák bevezetésére, sőt szinte minden évben zajlanak ilyen jellegű fejlesztések az intézményben. Mindössze a válaszadók 15%-a adott nemleges választ erre a kérdésre, azaz ezek az intézmények egyáltalán nem rendelkeznek megfelelő pénzügyi erőforrásokkal olyan technológiai innovációk bevezetéséhez, amelyek követik az ágazat egyes munkaköreire szükséges igényeket.



52. ábra

VIII. A szakképzési centrumok kompetencia helyzetképe

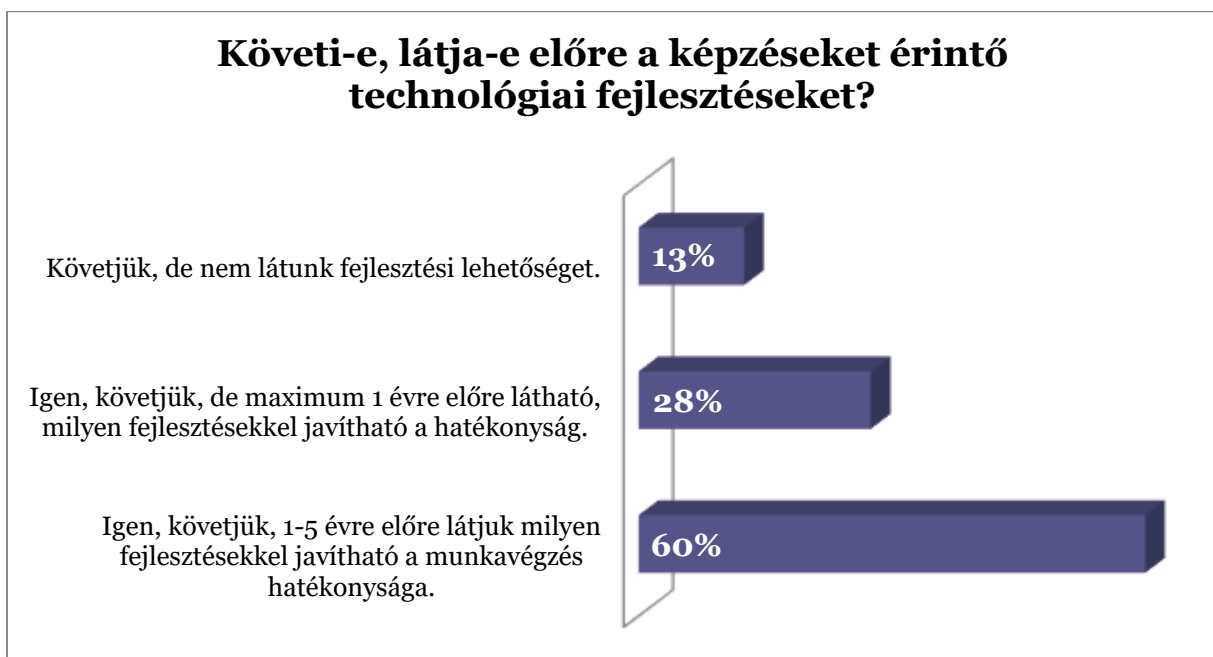
Az egyes oktatási intézmények technológiai helyzetképével kapcsolatos kérdések következtek, melynek keretében elsőként arra voltak kíváncsiak a mélyinterjú lebonyolító szakemberek, hogy az interjúban részt vevő oktatási intézmények fordítanak-e, és ha igen, milyen mértékben új technológia bevezetésére költségeket. A beérkezett válaszok alapján azt mondhatjuk, hogy a megkérdezettek jelentős többsége fordít erőforrásokat különböző technológiai újítások bevezetésére, azonban az ilyen típusú fejlesztések rendszeressége eltérő az intézmények között. Többségük (60%) számára csak alkalmyszerűen nyílik lehetőség olyan technológiai fejlesztések bevezetésére, amelyek az egyes ágazati munkakörökben megjelenő új elvárásokra reflektálnak. A megkérdezett oktatási intézmények további egynegyede (25%) azonban rendszeresen fordít erőforrásokat új technológiák bevezetésére, sőt szinte minden évben zajlanak ilyen jellegű fejlesztések az intézményben. Mindössze a válaszadók 15%-a adott nemleges választ erre a kérdésre, azaz ezek az intézmények egyáltalán nem rendelkeznek megfelelő pénzügyi erőforrásokkal olyan technológiai innovációk bevezetéséhez, amelyek követik az ágazat egyes munkaköreihöz szükséges igényeket.



53. ábra

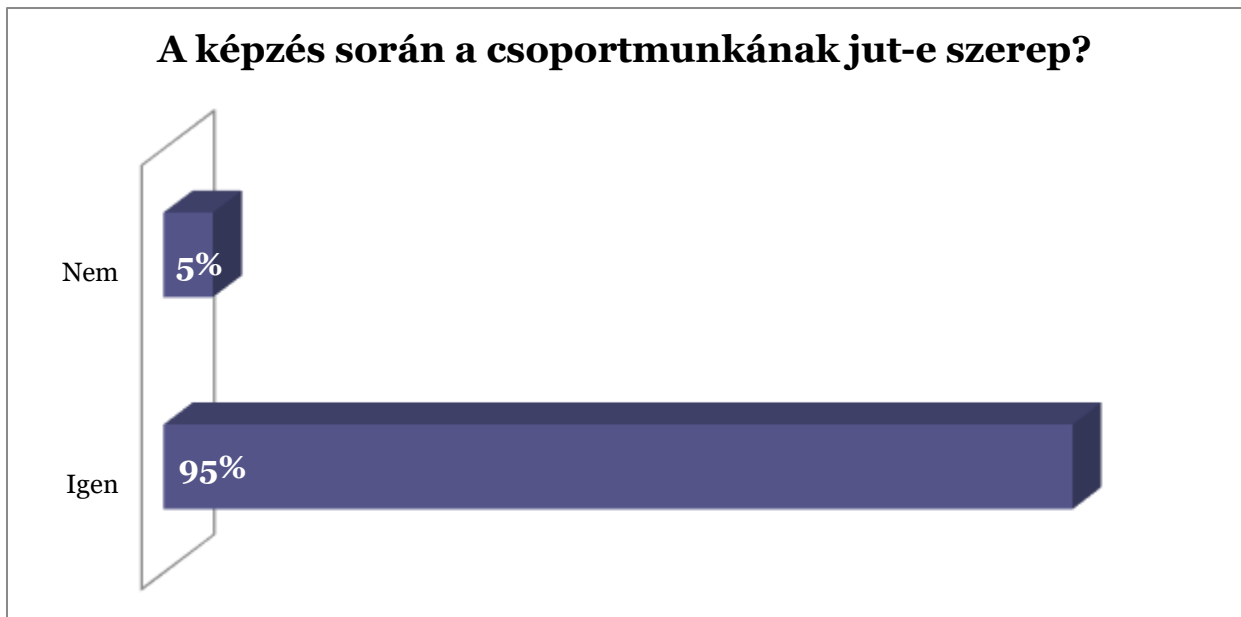
Az előző kérdéshez szorosan kapcsolódóan a következő kérdés került feltételre a mélyinterjú sorozatban részt vevő oktatási intézmények irányába: követik-e, látják-e előre a fémipari képzéseket érintő technológiai fejlesztéseket, illetve ezekre vonatkozóan látják-e az ezen fejlesztések bevezetésére vonatkozó lehetőségeket. A beérkezett

válaszok alapján összességében azt mondhatjuk, hogy a megkérdezett intézmények mindegyike fordít figyelmet az egyes képzésekhez szükséges technológiai fejlesztési lehetőségek nyomonkövetésére. Többségük (60%) ezen túl körülbelül 1-5 évre előre látja, hogy melyek azok az innovációt eredményező technológiai lehetőségek, melyekkel az intézményükben elérhető képzések hatékonysága növelhető. A megkérdezettek további 28%-a ezzel szemben csupán 1 éves időtartamra vonatkozóan látja előre az ilyen típusú fejlesztési lehetőségeket. Mindössze a válaszadók 13%-a nyilatkozott úgy, hogy bár rendszeresen követik az ágazat számára releváns technológiai fejlesztéseket, ezek bevezetésére vonatkozóan egyelőre nem lát lehetőséget.



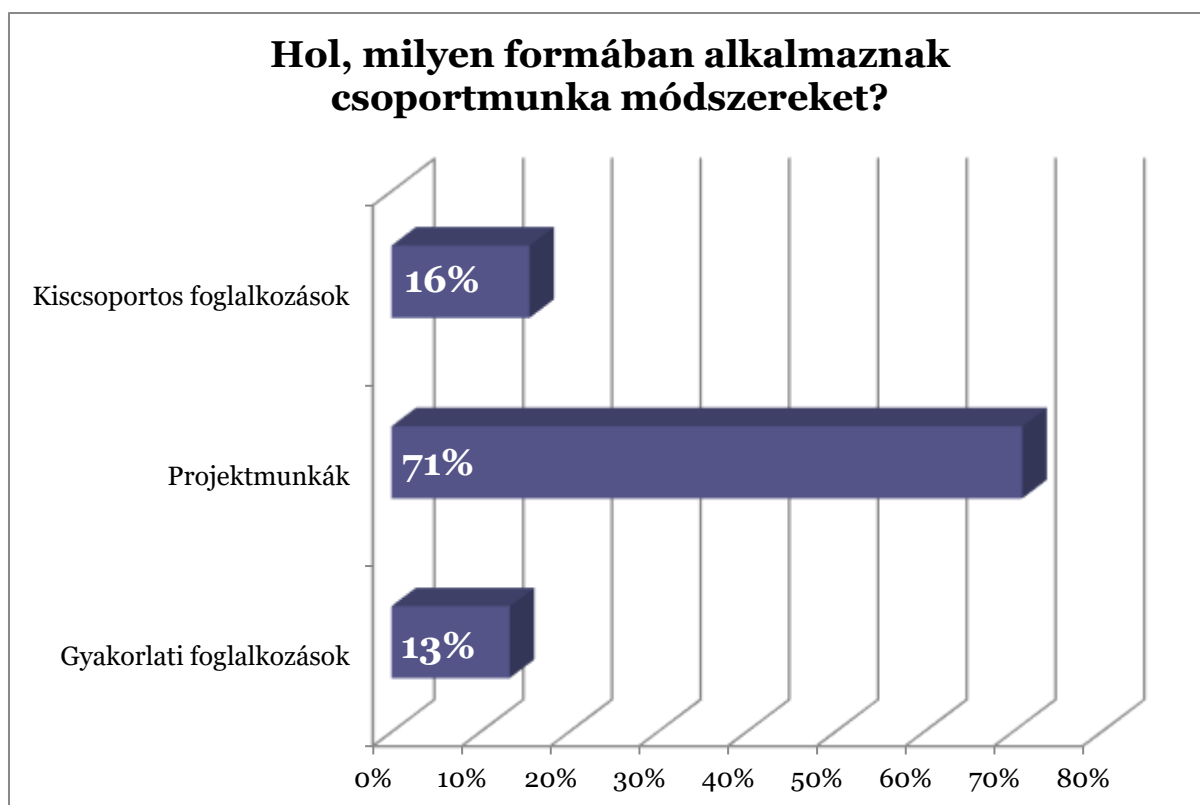
54. ábra

Azzal kapcsolatban, hogy az egyes intézményekben a mindennapi oktatás során mennyire alkalmaznak olyan módszereket, melyek a tanulók részéről együttműködésen alapuló csoportmunkát várnak el, kijelenthető, hogy szinte minden intézményben jut szerep a csoportmunkán alapuló különböző oktatási módszereknek, melyeknek elsődleges terepe a különböző projekt munkák megvalósítása, illetve az ágazat sajátosságaiból adódó közös munka a tanulók részéről (pl. különböző csoportmunkát kívánó összeszerelési munkafolyamatok az oktatás során) – az ilyen típusú válaszok aránya 95%-os. Mindössze a megkérdezett oktatási intézmények 5%-a nyilatkozott úgy, hogy a mindennapi oktatás során nem alkalmaznak a csoportmunkán alapuló pedagógiai módszereket.



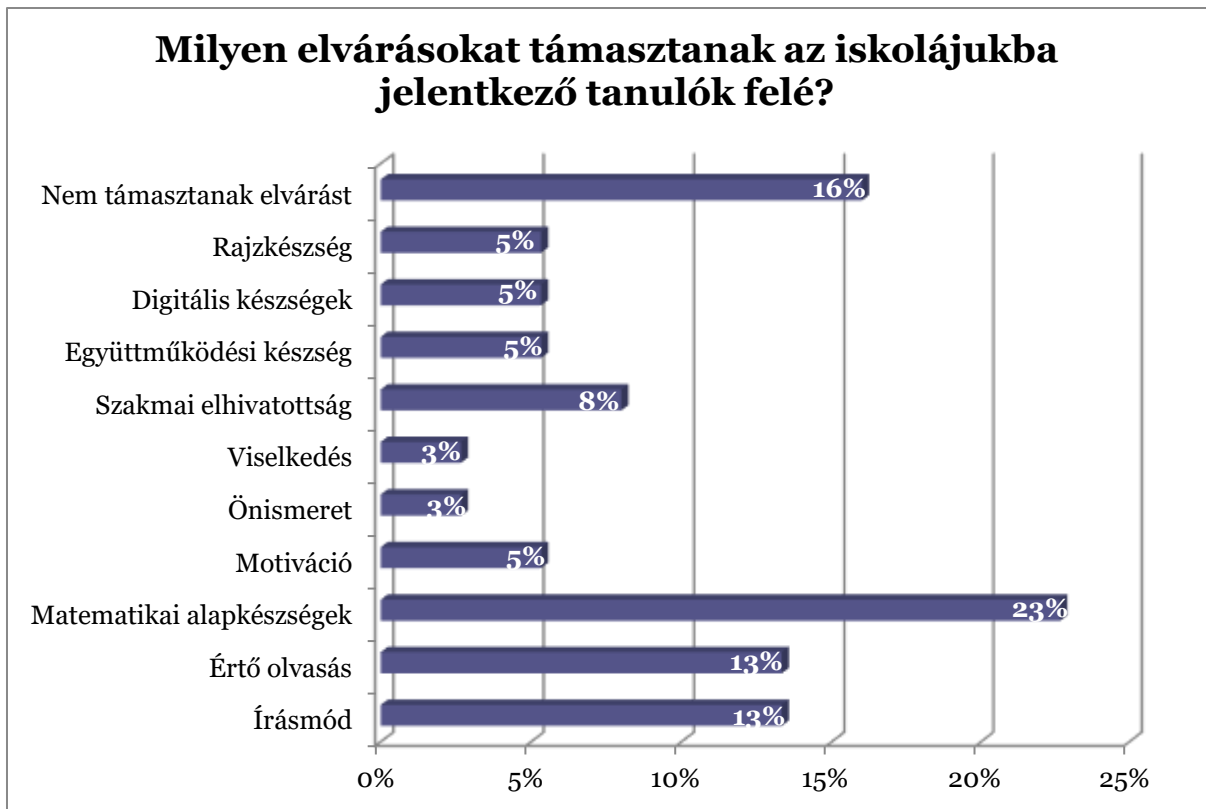
55. ábra

A csoportmunkán alapuló módszerek alkalmazási területeiről a beérkezett válaszok alapján azt mondhatjuk, hogy a megkérdezett oktatási intézmények túlnyomó többsége a projektmunkán alapuló oktatási formákban érvényesíti a csoportmunkát – az interjúban részt vevők 71%-a nevezte meg az ilyen típusú oktatási formát. Második legnagyobb arányban a 3-5 fős kiscsoportokban történő oktatási formákat neveztek meg, melynek aránya 16%-os a megkérdezettek körében. További 13%-uk általánosságban véve a gyakorlati foglalkozásokon alkalmaz csoportmunkára alapuló módszereket, melyek során a tanulóknak az egymásra épülő munkafolyamatokban szükséges együttműködniük.



56. ábra

Azzal kapcsolatban, hogy milyen kompetenciaelvárásokat támasztanak az intézménybe jelentkező tanulók felé az interjúban részt vevő szakképzési centrumok, összességében azt mondhatjuk, hogy általános elvárásként kizárólag az alapkészségek tekintetében fogalmaznak meg elvárásokat. A megkérdezettek legnagyobb arányban a matematikai készségeket jelölték meg elsődleges elvárásként – ezt a kompetencia területet az interjúban részt vevők 23%-a nevezte meg. Ezt az olyan típusú válaszok követték legnagyobb arányban, amelyek arról szóltak, hogy az intézmények nem támasztanak különösebb elvárásokat a jelentkező tanulók felé, kifejezetten a tanulók által hozott pontok alapján döntenek a felvételükről, illetve a felvételt egészségügyi alkalmassághoz kötik – az ilyen válaszok aránya 16%-os. Az írás-olvasás kompetencia területeket a megkérdezettek 13-13%-ban jelölték meg. Mindössze a megkérdezettek 8%-a támaszt kifejezett elvárásokat a szakmai elhivatottsággal összefüggésben. Ennél még kisebb arányban kerültek megnevezésre a következő kompetencia területek, melyek mindegyikét 5%-ban jelölték meg az interjúban részt vevő oktatási intézmények: digitális készségek, rajzkészség, együttműködési készség és motiváció. Legkisebb arányban (3%) a viselkedés és az önismeret kerültek megjelölésre.



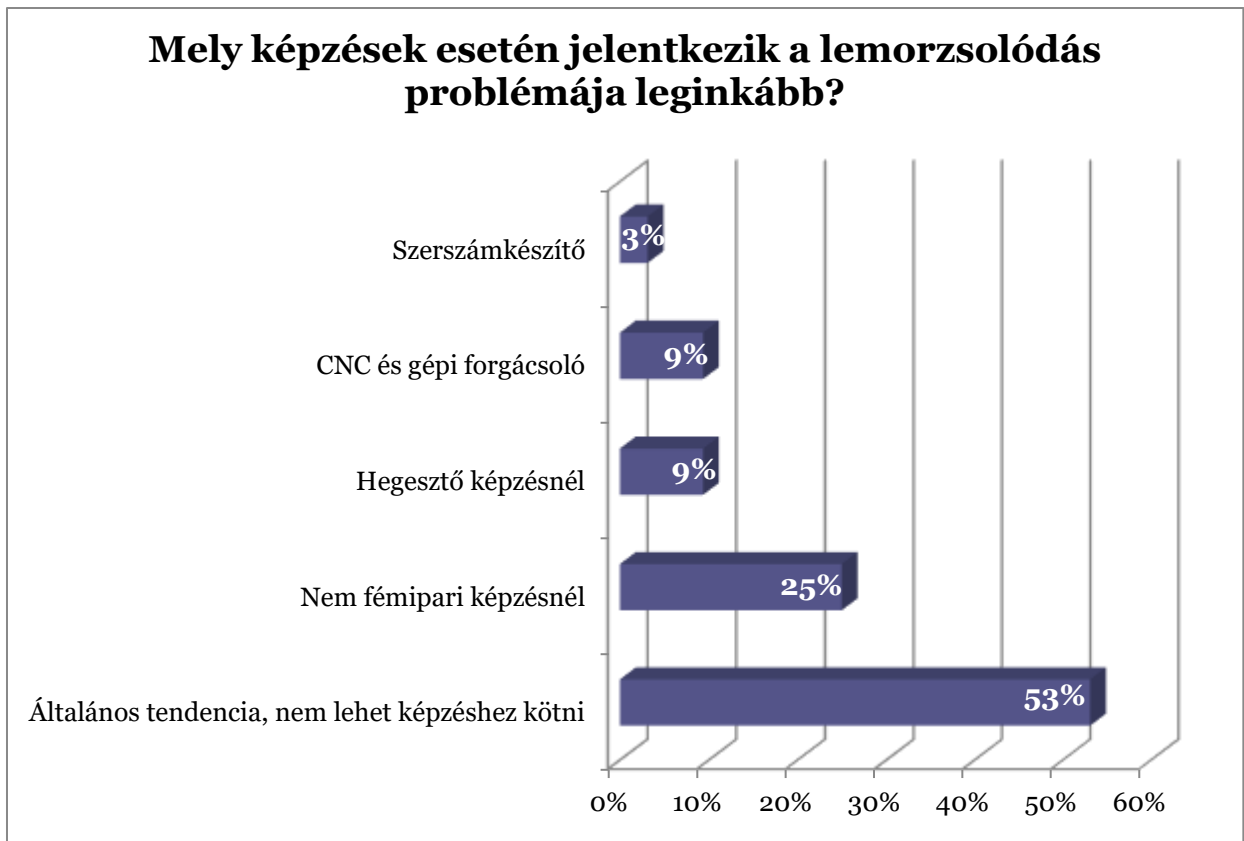
57. ábra

A következőkben a lemorzsolódással kapcsolatos kérdéseket intézték az interjúsorozatban részt vevő szakképzési centrumok felé. Elsőként azzal kapcsolatos kérdés következett, hogy jelentkezik-e a lemorzsolódás problémája a tanulók esetében. A válaszok alapján elmondható, hogy a megkérdezett oktatási intézmények jelentős többségében érzékelhető a lemorzsolódás problémája: a megkérdezett intézmények 95%-a nyilatkozott úgy, hogy bizonyos mértékű lemorzsolódás tapasztalható az intézményben, azonban ennek mértékére vonatkozóan eltérő válaszok születtek. Legnagyobb arányban (53%) az olyan intézmények képviselték magukat az interjúsorozatban, amelyek kis mértékű, de általános lemorzsolódásról számoltak be. A válaszadók további 28%-a ítélte meg úgy, hogy a lemorzsolódás problémája jelentősebb mértékű, azonban ez a fajta jelenség kifejezetten bizonyos képzésekhez köthető, és további 5%-uk számolt be arról, hogy a képzések jelentős részében jelentős mértékű a lemorzsolódás. Mindössze a megkérdezett oktatási intézmények 15%-ában nem tapasztalnak semmilyen mértékű lemorzsolódást.



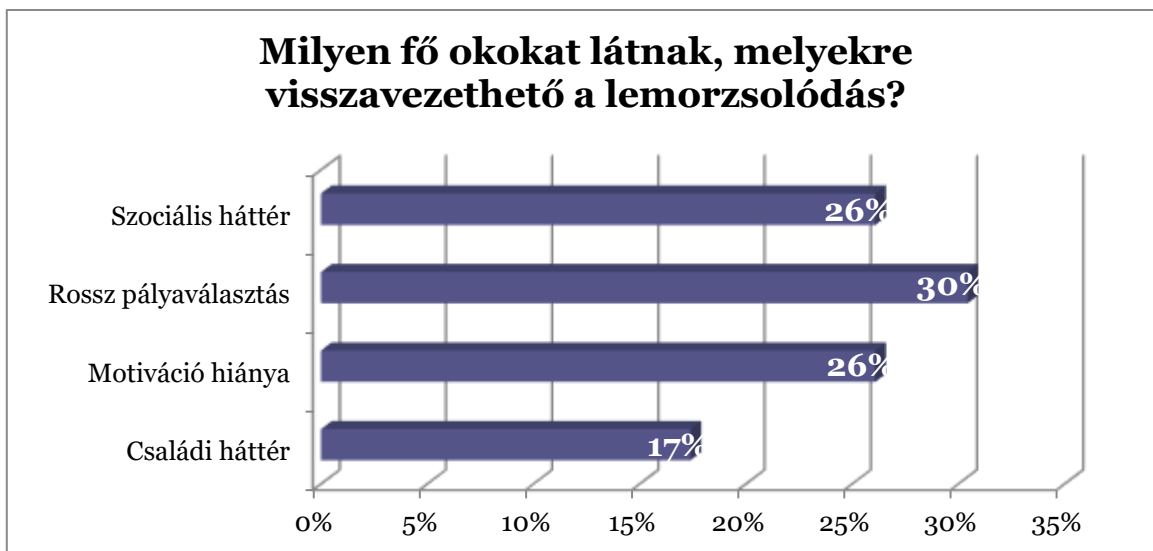
58. ábra

Azzal kapcsolatban, hogy mely képzések esetén tapasztalják leginkább a lemorzsolódást, a beérkezett válaszok alapján azt mondhatjuk, hogy elsősorban általános tendenciaként jelentkezik a lemorzsolódás a megkérdezett oktatási intézményekben. Az olyan típusú válaszok aránya, amelyek nem tudják egy-egy szakmai képzéshez kötni a lemorzsolódás problémáját, 53%-os. Az adatfelvétel számára kevésbé releváns képzési területek kerültek megjelölésre második legnagyobb arányban, melyek nem a fémipari ágazat számára utánpótlást biztosító szakmákban tapasztalható lemorzsolódásról szóltak –ilyen képzéseket a válaszadók 25%-a nevezett meg. Ugyanakkor egyes intézmények konkrétan meg tudtak nevezni olyan szakmai képzéseket, melyeken tendenciaszerűen érzékelhető a lemorzsolódás: a CNC forgácsoló és hegesztő képzéseket a válaszadók 9-9%-ban nevezték meg. Bár alacsony arányban került megjelölésre a megkérdezettek részéről, egyes intézmények a szerszámkészítő szakmai képzésben is általános jelenségként számoltak be a lemorzsolódásról.



59. ábra

A lemorzsolódással összefüggésben azzal kapcsolatban is megkérdezésre kerültek az interjúorozatban részt vevő oktatási intézmények, hogy milyen okokat tudnak megnevezni a lemorzsolódáshoz kapcsolódóan. A válaszok alapján elsősorban a rossz pályaválasztásra vezetnek vissza az intézmények a lemorzsolódás problémáját – az ilyen típusú válaszok aránya 30%-os. További okként egyenlő arányban került megnevezésre a lemorzsolódó tanulók szociális háttere, valamint a motiváció hiánya, melyek aránya mindkét esetben 26%-os. Mindezen okokon túl a megkérdezett intézmények közel egyötöde (17%) a családi hátteret nevezte meg a lemorzsolódás elsősorú okaként.



60. ábra

A tanulók motiválása kapcsán összességében azt mondhatjuk, hogy a megkérdezett oktatási intézmények jelentős többsége a különböző ösztönzők mindegyikét alkalmazza a tanulók megtartása érdekében. A válaszadók 90%-a nevezte meg az ösztöndíjak osztását, az írásbeli és szóbeli dícséreteket, valamint a tanulók számára az intézményen kívüli programokon való részvételt, mint a motiváció eszközét. Mindössze az interjúban részt vevők 5%-a alkalmazza kizárólag az ösztöndíj rendszer alkalmazását. A válaszadók 3%-ában ösztöndíjakat ugyan nem osztanak, írásbeli és szóbeli dícséréttel, valamint a külső programokon való részvételi lehetőséggel kívánják ösztönözni a tanulókat. Mindezekon kívül a megkérdezett intézmények 2%-a az ösztöndíjban, és a dícséreteket látja az ösztönzés eszközét.



61. ábra